

دولت مردمی،
پروژه نوبل،
پارلمان

برنامه

تحول کشاورزی بارویکرد جهادی

برنامه سید جواد ساداتی نژاد

وزیر پیشنهادی جهاد کشاورزی به مجلس شورای اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امیرالمؤمنین امام علی علیه السلام

پایداری زندگی به حُسن برنامه‌ریزی و ماندگاری آن به حُسن مدیریت است.

حضرت امام رحمة الله عليه

ایران کشوری است که باید کشاورزی آن همه کارها باشد... مسئله کشاورزی ما در رأس همه امور است. امر کشاورزی در کشور ما از اهم امور است و هدایت و اجرای آن به وجه صحیح، اساس اقتصاد کشور است. اگر کشاورزی صحیح در ایران به وجود آید ما در آینده یکی از صادرکنندگان مواد غذایی خواهیم بود. توجه به بازسازی مراکز صنعتی نباید کوچک‌ترین خللی بر ضرورت رسیدن به امر خودکفایی کشاورزی وارد آورد، بلکه اولویت و تقدم این امر باید محفوظ بماند.

مقام معظم رهبری عنه

کشاورزی یکی از اساسی‌ترین محورهای توسعه در کشور ماست؛ یک چیز حاشیه‌ای نیست. دستگاه کشاورزی برای کشور ما بسیار مهم است؛ چون امنیت غذایی برای کشوری بزرگ، پُرجمعیت و دارای هدف‌های بلند، بسیار مهم است؛ لذا بخش کشاورزی و دامداری ما یک بخش ویژه و استثنایی است و همه باید برای آن تلاش کنند. ما چرا نتوانیم برنامه‌ریزی کنیم تا از این خاک‌های حاصلخیز و از این زمین‌های واقعاً بالاتر از قیمت مادی استفاده کنیم؟ می‌شود این کارها را کرد و باید بکنیم و با روح جهادی ممکن است. تولید کشاورزی، اقتصادی، سودآور و تشویق‌کننده برای سرمایه‌گذاری شود و در سایه این تحرک عظیم، مردم احساس راحتی کنند و از لحاظ غذا احساس امنیت کنند و کشور بتواند کار خودش را انجام دهد. یکی از اساسی‌ترین کارها این است که در باب کشاورزی و محصولات کشاورزی، سیاست‌ها ثابت، ماندگار و پیگیری شده باشد و به مسائل تولیدکنندگان کشاورزی رسیدگی شود. بخش کشاورزی در نظام ما، واقعاً یکی از بخش‌های بسیار با اولویت است. هنوز هم من نمی‌دانم که آیا اولویت لازم به این بخش داده می‌شود، و آن کاری که باید در این بخش انجام بگیرد، آیا به صورت کامل و صددرصد انجام می‌گیرد، یا نه. به هر حال، این کار باید انجام بگیرد. فرضاً شش ماه یا یک سال زمان بگذاریم، برای اینکه همه دستگاه‌ها تحت الشعاع کشاورزی قرار بگیرند؛ صنعت در خدمت کشاورزی باشد؛ پول نفت در خدمت کشاورزی باشد...

سید جواد ساداتی نژاد

عضو هیئت علمی دانشگاه تهران با مرتبه علمی دانشیاری

کارشناسی: مهندسی منابع طبیعی - گرایش مرتع و آبخیزداری، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری
کارشناسی ارشد: مهندسی منابع طبیعی - آبخیزداری، دانشگاه تربیت مدرس
دکتری: هیدرولوژی، دانشگاه دولتی محیط زیست مسکو

اهم فعالیت های علمی و اجرایی

- ریاست کمیسیون کشاورزی، آب، منابع طبیعی و محیط زیست در مجلس یازدهم
- نماینده مجلس شورای اسلامی دوره دهم و یازدهم از حوزه انتخابیه کاشان و آران و بیدگل
- رئیس فراکسیون آب مجلس دهم
- رئیس کمیته مطالعات راهبردی آب کمیسیون آموزش و تحقیقات
- معاون پارلمانی وزیر علوم در مجلس هشتم و نهم
- رئیس دانشگاه کاشان
- معاون اداری و مالی دانشگاه تهران
- معاون توسعه و سرمایه گذاری دانشگاه تهران
- عضو هیات ممیزه سازمان تحقیقات، آموزشی و ترویج کشاورزی
- دبیر کمیسیون کشاورزی آب و محیط زیست شورای عالی علوم تحقیقات و فناوری کشور
- عضو شورای تحقیقات آب کشور
- سردبیر مجله علمی پژوهشی اکوهیدرولوژی
- مجری چندین پروژه پخش سیلاب، آبخیزداری و آبخیزداری
- نویسنده ۵۰ مقاله علمی و پژوهشی در رشته آبخیزداری و منابع آب
- تالیف و ترجمه چند کتاب در زمینه آبخیزداری و منابع آب
- اجرای چندین طرح پژوهشی در حوزه منابع آب و آبخیزداری
- معاون آبخیزداری اداره جهاد سازندگی کاشان

فهرست

مقدمه / ۱

بخش ۱: قوانین و اسناد بالادستی / ۶

الف- قانون اساسی / ۷

ب- چشم انداز ۱۴۰۴ / ۸

ج- سیاست‌های کلی / ۸

۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی / ۸

۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی / ۹

۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش اصلاح الگوی مصرف / ۹

۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب / ۹

۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی / ۹

۶. سیاست‌های کلی نظام در بخش محیط‌زیست / ۱۰

۷. سیاست‌های کلی جمعیت / ۱۰

۸. سند ملی آمایش سرزمین / ۱۰

د- قوانین بخشی و توسعه‌ای / ۱۰

ه- بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی / ۱۱

بخش ۲: تصویر وضع موجود بخش کشاورزی / ۱۳

بخش ۳: چالش‌های کشاورزی / ۱۷

۱. چالش‌های مدیریت و سیاست‌های کشاورزی / ۱۸

۲. چالش‌های ترویج، دانش و فناوری کشاورزی / ۱۹

۳. چالش‌های داده‌ها و اطلاعات کشاورزی / ۱۹
 ۴. چالش‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری کشاورزی / ۲۰
 ۵. چالش‌های بازاریابی و تجارت محصولات کشاورزی / ۲۰
 ۶. چالش‌های نقش آفرینی تشکل‌های صنفی کشاورزی در تصمیم‌گیری / ۲۲
 ۷. چالش‌های منابع طبیعی و محیط‌زیست / ۲۲
 ۸. چالش‌های منابع انسانی / ۲۳
 ۹. چالش‌های شکل‌گیری فساد / ۲۳
 ۱۰. چالش‌های تولید محصولات کشاورزی / ۲۳
 ۱۱. چالش‌های آب و خاک / ۲۴
 ۱۲. چالش‌های توسعه روستایی و عشایری / ۲۵
 ۱۳. چالش‌های سلامت محصولات کشاورزی و مواد غذایی / ۲۶
 ۱۴. چالش‌های صنایع تبدیلی و غذایی / ۲۷
 ۱۵. چالش‌های ضایعات کشاورزی / ۲۷
 ۱۶. چالش‌های بهره‌وری کشاورزی / ۲۸
- بخش ۴: اقدام‌های ضروری کشاورزی / ۲۹**

- الف- برنامه تأمین نهاده‌ها و محصولات وارداتی به‌ویژه برای دام و طیور / ۳۰
- ب- الگوی کشت و خدمات پشتیبان تولید / ۳۰
- ج- برنامه تنظیم بازارهای ویژه / ۳۱

بخش ۵: راهبردها و برنامه‌ها / ۳۲

- محورهای کلیدی در اسناد بالادستی / ۳۳
- چارچوب اندیشه‌ای و عملیاتی حاکم بر برنامه / ۳۴
- الف- مأموریت کشاورزی / ۳۵
- ب- اهداف کلان کشاورزی / ۳۵
- ج- راهبردها و برنامه‌ها / ۳۶
۱. مدیریت و سیاست کشاورزی / ۳۶
۲. تأمین امنیت غذایی پایدار / ۳۷
۳. توسعه کشاورزی دانش‌بنیان و هوشمند / ۳۷
۴. جهش تولید کشاورزی / ۳۹
۵. مدیریت زنجیره‌های تأمین کشاورزی / ۴۰
۶. حمایت از منابع طبیعی و آب‌خیزداری / ۴۰
۷. مدیریت سیستم یکپارچه داده و اطلاعات کشاورزی / ۴۱
۸. تأمین مالی و سرمایه‌گذاری کشاورزی / ۴۲

۹. مدیریت ریسک‌های کشاورزی / ۴۳
۱۰. دیپلماسی کشاورزی و بهبود تراز تجاری / ۴۴
۱۱. استفاده از ظرفیت نهادها و تشکل‌های کشاورزی / ۴۵
۱۲. بهبود فضای کسب و کار و تسهیل فرایند صدور مجوزها / ۴۵
۱۳. مدیریت منابع انسانی / ۴۶
۱۴. افزایش بهره‌وری کشاورزی / ۴۶
۱۵. حمایت از کانون‌های تولید روستایی و عشایری و کشاورزان آینده / ۴۷
۱۶. مدیریت واحد آب و خاک کشاورزی / ۴۷
۱۷. مدیریت تأمین سلامت محصولات کشاورزی و غذایی / ۴۸
۱۸. مدیریت ریسک فساد با قاعده‌گذاری (رگولاتوری) / ۴۹
۱۹. حمایت از صنایع تبدیلی و غذایی / ۵۰
۲۰. توسعه محصولات ارگانیک کشاورزی / ۵۱
۲۱. توسعه صنعت دام، طیور و شیلات و تقویت دامپزشکی / ۵۱
۲۲. حمایت از تولید و صادرات محصولات باغبانی / ۵۵
۲۳. تقویت تعامل با سازمان‌های بین‌المللی / ۵۵
۲۴. تقویت و تحول در سازمان تعاون روستایی / ۵۶

د- طرح‌ها و پروژه‌ها / ۵۶

۱. طرح‌های ویژه / ۵۶
۲. طرح‌های تحولی / ۵۶
۳. تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام / ۵۷
- ۱-۴. پروژه‌های آب و خاک / ۵۷
- ۲-۴. تکمیل پروژه‌های صنایع تبدیلی و غذایی نیمه‌تمام / ۵۷
- ۳-۴. اتمام حدنگاری اراضی کشاورزی / ۵۷
- ۴-۴. تکمیل سامانه داده‌ها و اطلاعات کشاورزی / ۵۷

ه- الزام‌های عملیاتی‌سازی برنامه‌ها / ۵۸

بخش ۶: هدف‌گذاری کمی برنامه تحول کشاورزی / ۵۹

الف- دام، طیور و آبزیان / ۶۰

- ۱- افزایش ضریب تأمین هسته‌های اولیه (تخم چشم‌زده ماهی) / ۶۰
- ۲- افزایش تولید گوشت و شیر / ۶۱
- ۳- افزایش تولید آبزیان / ۶۱
- ۴- افزایش ضریب تأمین هسته‌های اولیه (مرغ آراین) / ۶۲
- ۵- افزایش ضریب تولید واکسن دام و طیور / ۶۳

ب- تأمین داخلی نهاده‌های کشاورزی (بذور، کودها و سموم) / ۶۳

۱- تأمین بذر محصولات زراعی / ۶۳

۲- تأمین کودها و سموم شیمیایی / ۶۵

ج- خودکفایی در محصولات اساسی / ۶۶

د- افزایش بهره‌وری آب / ۶۷

ه- برنامه اصلاح و احیای منابع طبیعی / ۶۷

و- طرح‌های آب و خاک / ۶۸

ز- افزایش و پایداری تولیدات دیم / ۶۹

ح- طرح صیانت از جنگل‌ها / ۶۹

۱. طرح صیانت از جنگل‌های شمال / ۶۹

۲. طرح صیانت از جنگل‌های زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی ایران / ۷۰

ط- اصلاح و نوسازی باغات، توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و گیاهان دارویی / ۷۱

ی- تنوع بخشی و افزایش تولید علوفه / ۷۱

ک- تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی / ۷۲

ل- پروژه‌های نیمه‌تمام / ۷۳

۱. پروژه‌های آب و خاک / ۷۳

الف - طرح احیای ۵۵۰ هزار هکتاری استان‌های خوزستان و ایلام / ۷۳

ب - طرح شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی غرب و شمال غرب کشور / ۷۴

ج - طرح آبیاری ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان / ۷۴

د - پروژه شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی حوزه‌های آبخیز داخل کشور / ۷۵

ه- زهکشی اراضی کشاورزی استان‌های شمالی / ۷۵

۲. پروژه‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی / ۷۵

۳. اتمام حدنگاری اراضی کشاورزی / ۷۷

م- شاخص‌های کلیدی برنامه تحول کشاورزی / ۷۸

مقدمه

بخش کشاورزی اگرچه در گذر زمان با نرخ‌های مختلف رشد توأم بوده است اما همواره به‌عنوان یکی از بخش‌های محوری توسعه اقتصادی توانسته مساعدت‌های ویژه خود را به اقتصاد ملی به‌ویژه از منظر تأمین ۸۰ درصدی امنیت غذایی، ۱۹ درصد اشتغال‌زایی و ارزآوری قابل قبول در شرایط تحریم داشته باشد. این بخش دارای کارکردهای چندگانه‌ای در حوزه‌های مختلف درون‌بخشی، میان‌بخشی و برون‌بخشی و از نگاهی دیگر تولیدی (نهاده و ستاده) و غیر تولیدی (اشتغال‌زایی، تولید ارزش افزوده، درآمدزایی و ارزآوری، تولید سرمایه اجتماعی و غیره) است که نقش و جایگاه آن را در تحولات اقتصاد ملی بیشتر برجسته می‌کند.

در این چارچوب لازم است در نگاه برنامه‌ریزی ملی اقتصاد و نیز نگاه برنامه‌ریزی بخشی توجه ویژه‌ای به بخش کشاورزی داشت زیرا در سایه توجهات متناسب با ظرفیت‌های بالقوه برای گذار به شرایط بالفعل، می‌توان انتظار تحول و جهش متناسب با ظرفیت‌های زیستی موجود در بخش را در گام دوم انقلاب اسلامی داشت. این رویکرد باعث می‌شود تا به پیشرفت عالمانه و عادلانه بخش کشاورزی خدشه‌ای وارد نشود. علاوه بر آن، بخش کشاورزی بر مدار کارآمدی و بهره‌وری، حرکت جهشی اما عاقلانه‌ای را با نگاه درازمدت و با رعایت حفظ منابع پایه خواهد داشت.

باید توجه داشت این شرایط بدون رویکرد انقلابی- جهادی و مشارکت سرمایه‌های فعال دانشی (نخبگان علمی بخش کشاورزی)، تجربی (نخبگان تجربی یا کشاورزان) و صنفی (نخبگان صنفی کشاورزی) موجود در بخش کشاورزی در چارچوب زنجیره تأمین کشاورزی امکان‌پذیر نخواهد بود.

نقش کشاورزی در توسعه

نکته دیگر این که، در ساختارهای ویژه‌ای مانند کشاورزی که بیش از ۹۵ درصد بهره‌بردارهای آن خصوصی است استفاده از رویکردهای دستوری ناکارآمد بوده و نمی‌تواند اثربخشی لازم را در صحنه میدانی داشته باشد. شاید یکی از دلایل کلیدی و مهم ایجاد آشوب و بی‌نظمی در بخش کشاورزی ناشی از فاصله گرفتن از مدیریت جهادی مبتنی بر اصول ۴گانه "همه با هم"، "ما می‌توانیم"، "یک‌بار برای همیشه" و "سیاست‌های علم‌پشتیبان" باشد. به همین دلیل در شرایط کنونی که برای بخش کشاورزی تصویرهای ترسیم شده مطلوب نیست، بازگشت به این اصول ۴گانه تنها نسخه‌ای است که می‌تواند بخش کشاورزی را به شرایط مطلوب بازگرداند و سرمایه اجتماعی به‌ویژه اعتماد عمومی در بخش کشاورزی را تقویت کند. همچنین تمام تلاش‌ها و اقدام‌های جمعی برای برون‌رفت از فضای کنونی حاکم بر بخش کشاورزی را هم‌جهت نموده و به‌نوعی هویت بخشی به فعالان بخش کشاورزی برگردانده شود.

این مهم در صورتی امکان‌پذیر است که از تمام ظرفیت‌های موجود در بخش کشاورزی به‌طور حداکثری استفاده شود. همچنین ساختار مدیریتی، مشاوره‌ای و عملیاتی با رویکرد جهادی، آگاه به سیاست‌های کشاورزی در بدنه وزارت جهاد کشاورزی تحت فرماندهی و مدیریت واحد شکل گیرد تا بتواند با ایجاد زبان مشترکی با ذینفعان و ذی‌مدخلان بخش کشاورزی گفتگوهای عملیاتی اثربخشی را برای برون‌رفت از چالش‌ها و ابرچالش‌های کشاورزی داشته باشند و جهش تولید کشاورزی را رقم بزنند.

اکنون در دهه چهارم از حیات انقلاب اسلامی و با توجه به شناخت دستاوردها و تجارب این ۴۰ سال در بخش کشاورزی، نقاط ضعف، قوت، فرصت‌ها و تهدیدهای موجود پیش روی بخش کشاورزی مدیران کشاورزی است. با این تجربه، باید برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مبتنی بر واقعیات میدانی، نیازها و اولویت‌های توسعه کشاورزی در گام دوم انقلاب، اقدام‌ها بزرگی را رقم

زد. براساس توصیه‌های مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، وضعیت بخش کشاورزی در حوزه‌های مختلف باید مورد بررسی قرار گرفته و دستاوردها و چالش‌های مرتبط احصاء شود. در کنار این دستاوردهای موفق، نقاط ضعف و مشکلات عمده‌ای در بخش کشاورزی وجود دارد که یا مغفول مانده و یا حل نشده است که ممکن است توسعه کشاورزی در گام دوم انقلاب را با چالش مواجه کنند. با توجه به ظرفیت‌ها و فرصت‌های ممتاز بخش کشاورزی نیاز است برای تقویت جایگاه بخش کشاورزی در گام دوم انقلاب اسلامی و تحقق پیشرفت عالمانه و عادلانه این بخش، برنامه‌ای جامع تدوین شود. با توجه به این مهم، به نظر می‌رسد باید دو راهبرد اساسی امنیت غذایی پایدار با تأکید بر ظرفیت‌های داخلی و مدیریت دانش بنیان و صنعتی و تجاری‌سازی کشاورزی مورد توجه جدی قرار گیرد.

یکی از مؤلفه‌های مهم اقتدار ملی، اقتدار غذایی است. اقتدار کشاورزی ناشی از اقتدار غذایی است. بنابر تجربه موجود در دنیا، در اغلب اوقات این مؤلفه حتی از مؤلفه اقتدار نظامی کلیدی‌تر و مهم‌تر می‌باشد. برای دستیابی به اقتدار کشاورزی، باید ۶ رویکردهای اساسی (۱) مدیریت زنجیره تأمین و ارزش کشاورزی، (۲) مدیریت تصمیم‌ها و سیاست‌های کشاورزی، (۳) تأمین مالی و سرمایه‌گذاری، (۴) تحقیقات و نوآوری‌های کشاورزی، (۵) هوشمندسازی کشاورزی و (۶) استفاده از ظرفیت فعالان کشاورزی مدنظر قرار گیرد. پیامدهای توجه به این رویکردهای ۶ گانه، امنیت غذایی، تولید ثروت، ایجاد قدرت دیپلماسی کشاورزی- غذایی و افزایش اشتغال خواهد بود. با توجه به اهمیت حوزه کشاورزی و اثرگذاری آن به طور مستقیم بر زندگی و سفره مردم، اتخاذ تدابیر لازم برای مدیریت صحیح زنجیره تأمین از مزرعه تا سفره ضروری می‌باشد.

مدیریت تصمیم‌ها و سیاست‌های کشاورزی

مدیریت زنجیره تأمین و ارزش کشاورزی

تأمین مالی و سرمایه‌گذاری

تحقیقات و نوآوری‌های کشاورزی

هوشمندسازی کشاورزی

استفاده از ظرفیت فعالان کشاورزی

مؤلفه‌های دستیابی به اقتدار کشاورزی

بخش کشاورزی علاوه بر تأمین امنیت غذایی کشور نقش مهم و قابل توجهی در ایجاد اشتغال دارد، به طوری که در حال حاضر بیش از ۴/۵ میلیون بهره‌بردار در زیربخش‌های مختلف کشاورزی فعال هستند. بر اساس آمارهای مرکز آمار توان اشتغال‌زایی بخش کشاورزی (تعداد شاغلان یک فعالیت اقتصادی به ارزش کل تولیدات یک بخش) در سال ۱۳۹۸ حدود ۸۴/۰ نفر به ازای هر یک میلیارد ریال سرمایه‌گذاری در این بخش بوده است. به بیان دیگر، با یک سرمایه‌گذاری یک

میلیارد تومانی در بخش کشاورزی حدود ۱۴/۹ شغل مستقیم و غیرمستقیم ایجاد خواهد شد. این عدد برای بخش صنعت و خدمات به ترتیب ۵ و ۸ شغل مستقیم و غیرمستقیم است. بخش کشاورزی با داشتن زیربخش‌های چهارگانه زراعت و باغبانی، دام و طیور، شیلات و جنگلداری یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصادی ایران است. این بخش با توجه به ویژگی‌های اقلیمی منحصربه‌فرد ایران از جمله چهار فصل بودن و سابقه تاریخی ایران در تأمین غذای خاورمیانه (انبار غله منطقه) توانایی زیادی برای تبدیل شدن به موتور محرکه اقتصادی در چارچوب اقتصاد مقاومتی و جایگزینی نفت را دارد. در همین راستا باید گفت بخش کشاورزی در سال‌های تحریم نیز بسیار خوب عمل کرده و توانسته است به نسبت بقیه بخش‌ها روند رو به رشد خود را حفظ کند.

این بخش طی ده سال اخیر بسیار بهتر از بخش‌های صنعت و خدمات عمل کرده است و در دوره ۹۸-۱۳۹۰ توانسته است رشد کلی اقتصاد را افزایش دهد و به نوعی جبران‌کننده روند نزولی رشد بخش‌های دیگر باشد. بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۸ که هم‌زمان با اوج تحریم‌های بین‌المللی بوده، دارای نرخ رشد ۳ درصدی بوده است لذا این بخش، ظرفیت‌های لازم جهت تبدیل شدن به محور اصلی اقتصاد ایران با اتکاء به معیارهای اقتصاد مقاومتی و جایگزین شدن نفت را دارد.

وظایف وزارت جهاد کشاورزی براساس قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۰۶ مجلس شورای اسلامی عبارت‌اند از:

۱. افزایش کمی و کیفی محصولات کشاورزی در جهت تامین امنیت غذایی
 ۲. توسعه پایدار کشاورزی و منابع طبیعی
 ۳. عمران و توسعه روستاها و مناطق عشایری
 ۴. توسعه و حمایت از صنایع کوچک تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع روستایی
 ۵. اتخاذ سیاست‌های حمایتی و تشویقی در زمینه توسعه و ارتقاء فناوری در تولید ماشین‌آلات و ادوات مورد استفاده در بخش کشاورزی
 ۶. حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
 ۷. اعمال مدیریت یکپارچه توزیع و مصرف آب در سطح مزارع
 ۸. حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی از طریق تعیین قیمت تضمینی، خرید محصولات اساسی، تنظیم بازار، جلوگیری از توزیع بی‌موقع محصولات وارداتی و سایر ابزارها و سیاست‌های حمایتی
- علاوه براین، شرح وظایف تفصیلی وزارت جهاد کشاورزی براساس مصوبه ۱۳۸۱/۰۴/۰۲ هیات

محترم وزیران به صورت زیر تعیین شده است:

۱. سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت
۲. امور پژوهش، آموزش و ترویج کشاورزی
۳. امور منابع طبیعی و آبخیزداری
۴. امور زیربنایی کشاورزی و توسعه روستائی
۵. امور کشاورزی، دام و آبزیان
۶. امور حمایتی

این برنامه تحولی تلاش دارد تا بر مدار سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و مبنا قرار دادن اصول شفافیت، مشارکت مردمی، برون‌سپاری، ارتقاء بهره‌وری و فسادستیزی عمل نماید. همچنین با ارائه تصویری از اهداف ترسیم‌شده در قوانین و اسناد بالادستی و مبنا قرار دادن آن همراه با نوعی آینده‌پژوهشی در حوزه چالش‌ها و ابرچالش‌های بخش کشاورزی و اتخاذ سیاست‌های هوشمند چنگانه با نگاه نوآورانه، تلاش می‌شود علاوه بر تأمین امنیت زیستی، امنیت غذایی پایدار برای مردم، امنیت معیشتی پایدار برای کشاورزان و رفاه متناسب با نقش فعالین در طول زنجیره تأمین کشاورزی فراهم آورده شود.

با این رویکرد، انتظار می‌رود چرخ حلقه‌های مختلف زنجیره تأمین کشاورزی با روانی لازم و به‌ویژه از طریق تزریق سرمایه به آن‌ها و بدون تولید اختلال‌های موقت و دائمی بتوانند چرخش خود را داشته و تولید ارزش افزوده‌ای قابل قبول را داشته باشند و در نهایت توسعه واقعی بخش کشاورزی به حذف تله فقر، ایجاد حلقه تولید ثروت و رفاه کشاورزان، تقویت ماندگاری کشاورزان در روستاها و مهاجرت معکوس منجر شود.

قوانین و اسناد بالادستے

حرکت در چارچوب قوانین و اسناد بالادستی یکی از شرایط مهم برای دستیابی متوازن به اهداف، بدون ایجاد اختلال خواهد بود که خود می‌تواند به کاهش هزینه‌های مبادلاتی و ایجاد آزمایش در جامعه منجر شود. این مهم یعنی پایبند بودن به اسناد بالادستی به‌عنوان مسیر طراحی شده می‌تواند به شکل‌گیری نظام حکمرانی خوب و هوشمند منجر شود؛ بنابراین توجه به آن به‌عنوان قطب‌نمای حرکت بسیار ضروری است. در ادامه اسناد بالادستی، سیاست‌های کلی و قوانین بخشی در توسعه بخش کشاورزی ارائه می‌شود.

الف- قانون اساسی

اصل سوم قانون اساسی: دولت موظف است همه امکانات خود را برای پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و محرومیت بکار گیرد. اصل چهل و سوم قانون اساسی: اقتصاد کشور بر مبنای تأمین نیازهای اساسی مردم و تأمین شرایط و امکانات کار استوار است تا با استفاده از علوم و فنون و افزایش تولیدات کشاورزی و صنعتی، کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند. شکل‌گیری نهادهای حاکمیتی و دستگاه‌های اجرائی به‌منظور بهره‌گیری از کلیه ظرفیت‌های کشور و در جهت تحقق اهداف قانون اساسی بوده است.

ب- چشم انداز ۱۴۰۴

برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.

ج- سیاست‌های کلی

سیاست‌های کلی به دلیل ماهیت و کارکردی که دارند، چارچوب و مسیر حرکت و اقدام را نظام‌مند می‌کنند، موجب سهولت و روان‌سازی انجام امور شده، امکان تکرارپذیری و تدقیق و عمق بخشی را افزایش می‌دهند، موجبات فهم علمی مباحث را فراهم آورده، خطا را کاهش داده و روابط انجام کار را به صورت تعامل دو یا چند جانبه مشخص می‌نمایند. مهم‌ترین اسناد بالادستی قابل استناد برای سیاست‌گذاری بخش کشاورزی عبارت‌اند از:

۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

به لحاظ مفهوم‌شناسی، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در ۷ مفهوم اساسی: جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، درون‌زای اقتصاد، مولد و دانش‌بنیان شدن، کاهش تصدی‌گری‌های دولتی و برون‌گرایی خلاصه می‌شود اما همه آن‌ها بر یک محور یعنی مردم‌پایه‌گذاری می‌شوند. در بندهای ۶ و ۷ این سیاست‌ها بخش کشاورزی به‌طور مستقیم هدف قرار گرفته و تأمین امنیت غذایی و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی مدنظر قرار داده شده است. علاوه بر آن، چهار هدف مورد اشاره در بند ۲ مبنی بر پیشسازی اقتصاد دانش‌بنیان، بند ۳ مبنی بر محور قرار دادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استان‌ها و به‌کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور، بند ۵ مبنی بر سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف و بند مبنی بر حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده به‌طور مستقیم بخش کشاورزی را هدف قرار داده است.

۲. سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی

تأمین امنیت غذایی با تکیه بر تولید از منابع داخلی، گسترش زیرساخت‌ها و ایجاد انگیزه برای جذب و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی، نوسازی نظام تولید کشاورزی بر مبنای دانش، بهبود رابطه مبادله بخش با سایر بخش‌ها، حمایت هدفمند از تولیدکنندگان بخش، ارتقاء قدرت رقابت در بازارهای داخلی و بین‌المللی، ارتقاء بهره‌وری از آب در تولید محصولات کشاورزی و استفاده علمی و بهره‌برداری بهینه از سایر نهاده‌های تولید و ارتقاء سطح درآمد و زندگی روستاییان، کشاورزان و عشایر، پایداری توسعه

۳. سیاست‌های کلی نظام در بخش اصلاح الگوی مصرف

ارتقاء بهره‌وری و نهادینه شدن مصرف بهینه آب به‌ویژه در بخش کشاورزی در چارچوب سند ملی الگوی مصرف آب، اصلاح الگوی کشت و اعمال شیوه‌های آبیاری کارآمد و بهینه مصرف آب در بخش تولید بر اساس ارزش راهبردی و اقتصادی بیشتر، برنامه‌ریزی برای استفاده مجدد و بازچرخانی آب و حفاظت از ذخیره استراتژیک گندم.

۴. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع آب

ایجاد نظام جامع مدیریت در کل چرخه آب، حداقل رساندن ضایعات آب، رعایت تناسب در اجرای طرح‌های سد، آبخیزداری، آبخوان‌داری و شبکه‌های آبیاری، مقابله با خشکسالی و پیشگیری از سیلاب، بازچرخانی و استفاده از آب‌های غیرمتعارف، ارتقاء دانش و فنون و تقویت نقش مردم در استحصال و بهره‌برداری از منابع آب

۵. سیاست‌های کلی نظام در بخش منابع طبیعی

توسعه پوشش گیاهی برای حفاظت، افزایش بهره‌وری مناسب و تسریع روند تولید منابع طبیعی، ارتقاء فرهنگ عمومی و جلب مشارکت مردم، احیای منابع طبیعی تجدیدشونده، ارتقاء غنای حیاتی و بهره‌برداری بهینه از خاک‌ها، شناسایی و حفاظت منابع آب و خاک و ذخایر ژنتیکی گیاهی و جانوری، اصلاح نظام بهره‌برداری و مهار عوامل ناپایداری منابع طبیعی و تلاش برای حفظ و توسعه آن، گسترش تحقیقات کاربردی و فناوری‌های محیط‌زیستی و ژنتیکی، اصلاح گونه‌های گیاهی و حیوانی متناسب با شرایط محیطی ایران، ایجاد پایگاه اطلاعاتی و تقویت آموزش و نظام اطلاع‌رسانی

۶. سیاست‌های کلی نظام در بخش محیط‌زیست

مدیریت جامع، هماهنگ و نظام‌مند منابع حیاتی از قبیل هوا، آب، خاک و تنوع زیستی، مدیریت تغییرات اقلیم و مقابله با تهدیدات محیط‌زیستی نظیر بیابان‌زایی، گردوغبار و خشکسالی

۷. سیاست‌های کلی جمعیت

ارتقاء امید به زندگی، تأمین سلامت و تغذیه سالم جمعیت، توانمندسازی جمعیت در سن کار با کارآفرینی، فنی-حرفه‌ای و تخصصی در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد.

۸. سند ملی آمایش سرزمین

تقویت زیرساخت‌های اتصال شهرهای مرزی به بازارها و مراکز توزیع و تأمین کالا و محصولات در دو سوی مرز
 صدور خدمات فنی-مهندسی به کشورهای جهان با تأکید بر مشارکت بخش خصوصی
 بازاریابی، تولید و تجاری‌سازی محصولات و کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه با اولویت
 استقرار در استان‌های مرزی با تأکید بر سرمایه‌گذاری مشترک
 فعال‌سازی دیپلماسی آب در حوضه‌های مشترک آبریز مرزی با اولویت حوضه‌های مشترک
 مرزهای شرق و شمال غرب
 جذب مشارکت سرمایه‌گذاری دانش‌بنیان و فناوری پیشرفته بین‌المللی در مناطق دریایی و
 ساحلی کشور به‌ویژه جزایر و منطقه مکران

د- قوانین بخشی و توسعه‌ای

وزارت جهاد کشاورزی موظف به همسوسازی سیاست‌های کلیدی موجود و آینده خود در چارچوب سیاست‌های چندگانه هوشمند و نوآورانه با قوانین زیر است که خطوط کلی حرکت را مشخص می‌کنند، تعیین‌کننده چارچوب‌های رفتاری، ساختاری و مأموریتی هستند، تبیین‌کننده راه‌های ارتقاء بهره‌وری از منظر نهادی و تعاملات درون‌بخشی است، راه‌کارهای حمایت، هدایت، بهبود در کسب‌وکارها و دانش‌بنیان‌سازی را مشخص می‌کنند و ترسیم‌کننده مسیر چابک‌سازی توأم با ارتقاء بهره‌وری هستند:

۱. قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی

۲. قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

۳. قانون برنامه ششم توسعه کشور
۴. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور
۵. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
۶. قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی
۷. قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی
۸. سایر قوانین مرتبط با بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ه- بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

مدیریت‌های جهادی الهام‌گرفته از ایمان اسلامی و اعتقاد به اصل "ما می‌توانیم" که امام بزرگوار به همه ما آموخت، ایران را به عزت و پیشرفت در همه عرصه‌ها رسانید. فرصت‌های مادی کشور نیز فهرستی طولانی را تشکیل می‌دهد که مدیران کارآمد و پُرانگیزه و خردمند می‌توانند با فعال کردن و بهره‌گیری از آن، درآمدهای ملی را با جهشی نمایان افزایش داده و کشور را ثروتمند و بی‌نیاز و به معنی واقعی دارای اعتماد به نفس کنند و مشکلات کنونی را برطرف نمایند.

اقتصاد یک نقطه کلیدی تعیین‌کننده است. اقتصاد قوی، نقطه‌ی قوت و عامل مهم سلطه‌ناپذیری و نفوذناپذیری کشور است و اقتصاد ضعیف، نقطه ضعف و زمینه‌ساز نفوذ و سلطه و دخالت دشمنان است.

تأکید بر تقویت اقتصاد مستقل کشور که مبتنی بر تولید انبوه و باکیفیت، و توزیع عدالت‌محور، و مصرف به‌اندازه و بی‌اسراف، و مناسبات مدیریتی خردمندانه است

چالش بیرونی تحریم و وسوسه‌های دشمن است که در صورت اصلاح مشکل درونی، کم‌اثر و حتی بی‌اثر خواهد شد. چالش درونی عبارت از عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی است.

مهم‌ترین عیوب، وابستگی اقتصاد به نفت، دولتی بودن بخش‌هایی از اقتصاد که در حیطه وظایف دولت نیست، نگاه به خارج و نه به توان و ظرفیت داخلی، استفاده اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور، بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن، و سرانجام عدم ثبات سیاست‌های اجرائی اقتصاد و عدم رعایت اولویت‌ها و وجود هزینه‌های زائد و حتی مسرفانه در بخش‌هایی از دستگاه‌های حکومتی است.

راه‌حل این مشکلات، سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است که باید برنامه‌های اجرائی برای همه بخش‌های آن تهیّه و با قدرت و نشاط کاری و احساس مسئولیت، در دولت‌ها پیگیری و

اقدام شود. درون‌زایی اقتصاد کشور، مولد شدن و دانش‌بنیان شدن آن، مردمی کردن اقتصاد و تصدیگری نکردن دولت، برون‌گرایی با استفاده از ظرفیت‌هایی که قبلاً به آن اشاره شد، بخش‌های مهم این راه‌حل‌ها است. بی‌گمان یک مجموعه جوان و دانا و مؤمن و مسلط بر دانسته‌های اقتصادی در درون دولت خواهند توانست به این مقاصد برسند. دوران پیش‌رو باید میدان فعالیت چنین مجموعه‌ای باشد.

اگرچه سال پایانی قانون برنامه ششم توسعه نزدیک است و باید به احکام برنامه هفتم استناد کرد اما تا زمان تصویب برنامه هفتم در تصویب مجلس شورای اسلامی باید قانون برنامه ششم و سایر اسناد بالادستی ملاک برنامه‌ریزی‌های بخشی قرار گیرد. با استناد به اسناد بالادستی و قوانین بخشی اشاره شده در بالا، اصول ۱۵‌گانه زیر برای تدوین برنامه استخراج و مورد استفاده قرار گرفته است.

ارتقاء بهره‌وری	۹	تحول و جهش کشاورزی	۱
تقویت زیرساخت‌ها	۱۰	برون‌سپاری و چابک‌سازی	۲
حفاظت از منابع طبیعی	۱۱	تضمین سلامت	۳
جلوگیری از ضایعات کشاورزی	۱۲	آرامش بخشی بازار	۴
توسعه صنایع تبدیلی و غذایی	۱۳	حمایت در برابر ریسک‌ها	۵
خودکفایی کشاورزی	۱۴	حمایت تشویقی یارانه‌ای	۶
کشاورزی تجاری و دانش‌بنیان	۱۵	حمایت اعتباری	۷
		تقویت سرمایه‌گذاری	۸

اصول ۱۵‌گانه مرجع برنامه تحول کشاورزی

تصویر وضع موجود بخش کشاورزی

در این بخش با استناد به آمار و اطلاعات منتشر شده وزارت جهاد کشاورزی تلاش شده است تصویری آماری از وضع موجود بخش کشاورزی، ارائه شود تا بتوان با توجه به وضعیت پایه، عملکرد وزارت جهاد کشاورزی و اثربخشی سیاست‌ها و مدیریت کشاورزی در دولت مردمی مورد ارزیابی قرار گیرد.

این آمارها برگرفته از معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی (مرکز فناوری اطلاعات و ارتباطات) وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد که به روش کلاسیک جمع‌آوری شده است و نشان می‌دهد که نبود یک سیستم هوشمند جمع‌آوری و پایش اطلاعات، یک نقطه ضعف برای راستی‌آزمایی آمارهای منتشر شده در این حوزه می‌باشد.

با توجه به این که میزان تولید محصولات کشاورزی در سال زراعی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ در دسترس نمی‌باشد و در آبان ۱۴۰۰ نهایی خواهد شد و این آمار معیار ارزیابی برای عملکرد وزارت جهاد کشاورزی در دولت سیزدهم قرار خواهد گرفت، لذا در تبیین وضع موجود از آمار سال زراعی قبل (۹۹-۱۳۹۸) استفاده شده است. لذا عملکرد سال زراعی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ پس از جمع‌بندی آمار تولید کشاورزی در آبان ۱۴۰۰ مبنای مقایسه و ارزیابی برای سال‌های اجرای برنامه خواهد بود و بر اساس آن اصلاحات لازم در اهداف کمی اعمال خواهد شد.

عملکرد شاخص‌های کلان اقتصادی		
۱۳۹۸-۹۹	واحد	شاخص‌ها
۳/۶	درصد	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی کشور (GDP) به قیمت ثابت ۱۳۹۰
۴/۵	درصد	نرخ رشد ارزش افزوده بخش کشاورزی به قیمت ثابت ۱۳۹۰
۵۱۳/۷	هزار میلیارد ریال	ارزش افزوده بخش کشاورزی به قیمت ثابت ۱۳۹۰
۰/۴	درصد	سهم کشاورزی در رشد GDP
۱۱/۶	درصد	سهم کشاورزی در GDP
۳۹	درصد	سهم کشاورزی در GDP کشورهای کشاورزی محور
۱۶	درصد	سهم کشاورزی در GDP کشورهای در حال گذار
۸	درصد	سهم کشاورزی در GDP کشورهای دارای جمعیت شهری بالا
۸/۸	میلیون تن	میزان صادرات محصولات کشاورزی
۶/۲۱	میلیارد دلار	ارزش صادرات محصولات کشاورزی
۲۳/۷	میلیون تن	میزان واردات محصولات کشاورزی
۱۰/۹	میلیارد دلار	ارزش واردات محصولات کشاورزی
-۱۴/۸	میلیون تن	تراز تجاری بخش کشاورزی
-۴/۷	میلیارد دلار	تراز تجاری بخش کشاورزی

عملکرد شاخص های تولیدی بخش کشاورزی و منابع طبیعی		
۱۳۹۸-۹۹	واحد	تولید
۱۳۳۷۹۴	هزارتن	بخش کشاورزی
۹۱۷۹۴	هزارتن	محصولات زراعی
۲۴۷۸۷	هزارتن	محصولات باغی
۱۵۹۹۰	هزارتن	محصولات دام و طیور
۱۲۲۲	هزارتن	محصولات شیلاتی

چالش‌های کشاورزی

ماهیت بخش کشاورزی از یک سو و عدم مدیریت و سیاست‌گذاری جامع و نوآورانه از سوی دیگر، چالش‌های فراوانی را برای بخش کشاورزی ایجاد کرده است. این موضوع هزینه‌های بالایی را از بُعد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، منابع پایه و محیط‌زیستی بر واحدهای کشاورزی و پایداری آن وارد کرده است در حالی که بخش عمده‌ای از این چالش‌ها در چارچوب مدیریت و نگاه سیستمی قابل رفع شدن است. این چالش‌ها و مسئله‌های کشاورزی عبارت‌اند از:

۱. چالش‌های مدیریت و سیاست‌های کشاورزی

- ۱- عدم تهیه، تدوین و ترسیم نقشه راه اقتصاد کشاورزی
- ۲- عدم تصمیم‌گیری شفاف و به‌موقع در بخش کشاورزی
- ۳- ضعف تفکر و رویکرد جهادی
- ۴- فقدان مدیریت یکپارچه در زنجیره ارزش کشاورزی
- ۵- فقدان ریسک‌پذیری بالا در مدیران کشاورزی
- ۶- عدم تمرکز دولت بر وظیفه اصلی تولی‌گری (هدایت، حمایت و نظارت) و عدم واگذاری کامل وظایف تصدی‌گری غیرحاکمیتی
- ۷- فقدان نظام جامع اطلاعات مدیریتی
- ۸- هدفمند نبودن حمایت از کشاورزی
- ۹- عدم تناسب سیاست‌های کشاورزی با واقعیت‌های موجود در کشاورزی ایران
- ۱۰- استفاده از سیاست‌های تجربه‌شده ناکارآمد گذشته در بخش کشاورزی
- ۱۱- فقدان سیاست‌های افزایش تاب‌آوری بخش کشاورزی در برابر تکانه‌های اقتصادی به‌ویژه

ارزی، تورم و تحریم

- ۱۲- ناهماهنگی سیاست‌های برون‌بخشی به‌ویژه بانکی و صنعتی با نیازهای بخش کشاورزی
- ۱۳- عدم شفافیت سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی
- ۱۴- عدم مشارکت جدی نخبگان علمی در حوزه تصمیم‌گیری و تدوین سیاست‌های کشاورزی

۲. چالش‌های ترویج، دانش و فناوری کشاورزی

- ۱- ضعف نظام آموزش، ترویج و تحقیقات کاربردی و تقاضامحور در بخش کشاورزی
- ۲- عدم سرمایه‌گذاری لازم برای نفوذ دانش و فناوری به بخش کشاورزی به‌ویژه کشاورزی سنتی
- ۳- عدم تلاش نهادهای متولی برای ارتقاء سهم دانش در افزایش بهره‌وری کشاورزی
- ۴- عدم بهره‌گیری از شرکت‌های دانش‌بنیان و فناور در بخش کشاورزی
- ۵- سرعت کند هوشمندسازی کشاورزی
- ۶- فقدان حمایت بیمه‌ای از تحقیقات کشاورزی در سطح واحدهای کشاورزی
- ۷- فقدان برنامه‌ریزی برای تولید نهادهای فناورانه کشاورزی
- ۸- فقدان مدیریت سیستمی بر نهادهای تحقیقات کشاورزی
- ۹- نبود پایگاه اطلاعات قوی از نیازها و چالش‌های تحقیقاتی بخش کشاورزی
- ۱۰- عدم همگرایی نهاد تحقیقات کشاورزی با دانشکده‌ها و دانشگاه‌های کشاورزی و منابع

طبیعی

- ۱۱- عدم توجه به آموزش مهارتی بهره‌برداران کشاورزی
- ۱۲- ضعف تأمین مالی در بخش تحقیقات کشاورزی
- ۱۳- ناکارآمدی در نظام ترویج کشاورزی
- ۱۴- عدم تناسب آئین‌نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی با مأموریت‌های تعریف شده
- ۱۵- نامشخص بودن نقش و سهم تحقیقات و ترویج کشاورزی در ارزش افزوده کشاورزی
- ۱۶- پایین بودن ضریب نفوذ دانش و فناوری در بخش کشاورزی

۳. چالش‌های داده‌ها و اطلاعات کشاورزی

- ۱- فقدان سامانه یکپارچه و هوشمند اطلاعات کشاورزی
- ۲- فقدان رویکرد یکپارچه و همگرا در تولید، استفاده و به اشتراک‌گذاری اطلاعات کشاورزی

- ۳- عدم وجود داده یا عدم اعتماد و اتکا به کیفیت (صحت و دقت) داده‌ها و اطلاعات مکانی و توصیفی بخش کشاورزی
- ۴- عدم وجود سنجه‌ها و شاخص‌های ارزیابی اجزاء مختلف زنجیره مدیریت اطلاعات کشاورزی در دوره‌های زمانی منظم تعریف شده.
- ۵- فقدان داده‌های لازم و مورد نیاز برای پشتیبانی از تصمیم‌ها و سیاست‌های کشاورزی و ارزیابی نتایج آن

۴. چالش‌های تأمین مالی و سرمایه‌گذاری کشاورزی

- ۱- نبود روش تأمین مالی هدفمند و خلاقانه در بخش کشاورزی
- ۲- عدم تأمین مالی به‌موقع و کافی و توزیع نامناسب آن در کل زنجیره تأمین کشاورزی
- ۳- عدم توجه کافی بانک کشاورزی به مأموریت‌های توسعه‌ای بخش کشاورزی
- ۴- بالا بودن سود و کارمزد تسهیلات بانکی
- ۵- پایین بودن درآمد بهره‌برداران بخش کشاورزی و عدم امکان ایجاد پس‌انداز
- ۶- پایین بودن نسبت سهم سرمایه‌گذاری در بخش نسبت به سهم ارزش افزوده بخش کشاورزی
- ۷- پایین بودن سهم سرمایه‌گذاری انجام‌شده در بخش کشاورزی به نسبت سرمایه‌گذاری انجام‌شده در کل اقتصاد (طی ۴۰ سال کمتر از ۴ درصد)
- ۸- پایین بودن سهم تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش کشاورزی به نسبت کل تسهیلات اعطایی نظام بانکی (۷/۷ درصد)
- ۹- پایین بودن سهم بودجه بخش کشاورزی در بودجه سنواتی کشور (۲/۵ درصد) و عدم تناسب آن با ارزش افزوده بخش کشاورزی از تولید ناخالص داخلی کشور
- ۱۰- پایین بودن سهم سرمایه‌گذاری‌های جدید در بخش کشاورزی و خروج سرمایه از بخش کشاورزی

۵. چالش‌های بازاریابی و تجارت محصولات کشاورزی

- ۱- ضعف مدیریت هوشمند در زنجیره‌های تأمین کشاورزی
- ۲- کمبود زیربنایها و زیرساخت‌های بازاریابی و تجارت (حمل و نقل، ذخیره‌سازی و پایانه‌های صادراتی)

- ۳- فقدان تنوع در بازارهای هدف صادراتی و وارداتی محصولات کشاورزی
- ۴- متناسب نبودن صادرات محصولات کشاورزی با کیفیت و استانداردهای بازارهای هدف
- ۵- عدم توجه به بسته بندی های متناسب با خواسته بازارهای هدف صادراتی
- ۶- خام فروشی و فله فروشی محصولات کشاورزی
- ۷- نظام قیمت گذاری ناعادلانه محصولات کشاورزی (عدم توجه به قیمت گذاری منطقه ای)
- ۸- حاشیه بازاریابی بالای محصولات کشاورزی از مزرعه تا سفره
- ۹- ناهماهنگی در نظام واردات و توزیع نهاده ها
- ۱۰- عدم رشد صنایع غذایی متناسب با نیازهای بازارهای داخلی و خارجی
- ۱۱- بی ثباتی سیاست های صادراتی و سیاست های وارداتی حامی تولید داخل
- ۱۲- کم توجهی به ایجاد برندهای ملی جهت حضور در بازارهای بین المللی
- ۱۳- عدم ایجاد ارتباط مستقیم بین تولیدکنندگان و بازار و عدم دسترسی به بازارهای بین المللی
- ۱۴- تأمین ارزی ۱۲ میلیارد دلاری واردات کالاهای اساسی
- ۱۵- ضعف سازوکارهای تنظیم بازار محصولات و نهاده های کشاورزی
- ۱۶- کمبود ظرفیت های نگهداری و ذخیره سازی محصولات در قطب های تولید کشاورزی
- ۱۷- ضعف و عدم پیوند مناسب بین فرآیندها و اجزای مختلف زنجیره ارزش کشاورزی
- ۱۸- عدم شکل گیری کامل زنجیره های ارزش کشاورزی
- ۱۹- عدم دستیابی به ارزش افزوده نهایی محصولات کشاورزی و غذایی در داخل کشور
- ۲۰- عدم استفاده از ظرفیت تشکل های صنفی کشاورزی در بازاریابی و تجارت محصولات کشاورزی
- ۲۱- عدم استفاده از ظرفیت سازمان تعاون روستایی در بازاریابی محصولات کشاورزی
- ۲۲- اعمال نرخ های تعرفه بالا از سوی کشورهای هدف بازار صادراتی
- ۲۳- عدم استفاده از ظرفیت عضویت در پیمان های دویا چند جانبه منطقه ای
- ۲۴- عدم حمایت جدی دستگاه دیپلماسی از صادرکنندگان محصولات کشاورزی
- ۲۵- مشکلات پیمان سپاری ارزی و استفاده کمتر از ظرفیت تهاتری بین صادرکنندگان و واردکنندگان
- ۲۶- انحصار در واردات نهاده ها و محصولات کشاورزی
- ۲۷- مداخله سایر دستگاه های اجرایی در تجارت و بازار محصولات کشاورزی
- ۲۸- کمبود زیرساخت های حمل و نقل در صادرات محصولات کشاورزی

۶. چالش‌های نقش‌آفرینی تشکل‌های صنفی کشاورزی در تصمیم‌گیری

- ۱- جایگاه ضعیف تشکل‌های صنفی کشاورزی در نظام تصمیم‌گیری بخش کشاورزی
- ۲- عدم تعیین مأموریت‌های میدانی برای تشکل‌های صنفی کشاورزی
- ۳- عدم استفاده از ظرفیت‌های انجمن‌های علمی کشاورزی و منابع طبیعی
- ۴- عدم نقش‌آفرینی تشکل‌های صنفی کشاورزی در نظام تنظیم بازار کشاورزی

۷. چالش‌های منابع طبیعی و محیط‌زیست

- ۱- عدم توجه به فرهنگ بهره‌برداری صیانتی و حفاظت از منابع طبیعی
- ۲- عدم سرمایه‌گذاری کافی در احیای مراتع و جنگل‌ها
- ۳- آلودگی شدید آب و خاک در اثر بهره‌برداری‌های غیر علمی در کشاورزی
- ۴- عدم سرمایه‌گذاری کافی در حفاظت از منابع پایه آب و خاک
- ۵- تغییر اقلیم، تغییر الگوی بارش، خشکسالی و کم‌آبی
- ۶- حفر چاه‌های غیر مجاز
- ۷- کوه‌خواری، جنگل‌خواری و تغییر کاربری در مراتع، جنگل‌ها و زمین‌های کشاورزی
- ۸- دپوی زباله در جنگل‌ها و مراتع
- ۹- تخریب مراتع و عدم توجه به تعادل دام و مرتع
- ۱۰- ورود گونه‌های غیربومی مخرب و مهاجم به اکوسیستم‌های آبی و خشکی با توجهات غیر علمی
- ۱۱- آبی‌پروری غیر اصولی و صید ترال در منابع آبی کشور
- ۱۲- دریاخواری، رودخانه‌خواری و برداشت بی‌رویه شن و ماسه از رودخانه‌ها
- ۱۳- خشک شدن تالاب‌ها و رودخانه‌ها
- ۱۴- انتقال بین حوضه‌ای آب و مخاطرات آن
- ۱۵- فرسایش بالای خاک در ایران
- ۱۶- وجود تعارض منافع وزارت نیرو و آبخیزداری در زه‌های آبخیز
- ۱۷- بروز فرونشست در بخش‌های زیادی از زمین‌های کشاورزی در اثر برداشت بی‌رویه منابع آب زیرزمینی
- ۱۸- عدم بهره‌گیری کامل از ظرفیت بخش خصوصی و مردمی در طرح‌های آبخیزداری
- ۱۹- بیابان‌زدایی و افزایش ریزگردها

۸. چالش‌های منابع انسانی

- ۱- پیر شدن کشاورزان و عدم وجود انگیزه در جوانان روستایی برای کار کشاورزی
- ۲- عدم ریسک‌پذیری کشاورزان به پذیرش فناوری‌های جدید
- ۳- عدم برنامه جامع برای اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی
- ۴- عدم اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی در مشاغل تخصصی
- ۵- پایین بودن سطح سواد کشاورزان (۳۴/۳ درصد بی‌سواد و ۳۵/۱ سواد ابتدایی)
- ۶- نبود نظام سنجش مهارت و احراز صلاحیت برای شاغلین بخش کشاورزی
- ۷- عدم توجه جدی به آموزش‌های کاربردی و مهارتی در بخش کشاورزی
- ۸- کمبود نیروی کارشناسی مورد نیاز در وزارت جهاد کشاورزی
- ۹- عدم اجرای طبقه‌بندی مشاغل برای شاغلین وزارت جهاد کشاورزی
- ۱۰- ضعف نظام پاداش و جبران خدمات برای افزایش انگیزه کارکنان وزارت جهاد کشاورزی

۹. چالش‌های شکل‌گیری فساد

- ۱- انحصار واردات محصولات کشاورزی
- ۲- انحصار تولید، قیمت‌گذاری و توزیع نهاده‌های کشاورزی
- ۳- تعارض میان قاعده‌گذاری و مجری مانند تعیین نرخ اولیه خرید تضمینی محصولات کشاورزی
- ۴- تعارض میان نفع شخص (حقیقی یا حقوقی) و وظیفه سازمانی
- ۵- فقدان شفافیت در صدور برخی از مجوزها، مناقصه‌ها، انتشار آمار و اطلاعات

۱۰. چالش‌های تولید محصولات کشاورزی

- ۱- عدم اجرای الگوی کشت در سطح ملی
- ۲- عدم اجرای کشاورزی قراردادی
- ۳- ضریب پایین مکانیزاسیون بخش کشاورزی (۱/۶۵ نسبت به میانگین جهانی ۵)
- ۴- فقدان آمار و اطلاعات قیمت به‌هنگام از محصولات کشاورزی
- ۵- عدم نوسازی باغات کشور
- ۶- کمبود نهال‌های گواهی شده و باغ‌های مادری
- ۷- توسعه بدون راهبرد و بدون در نظر گرفتن آمایش باغات

- ۸- پایین بودن بهره‌وری و کارایی اقتصادی تولید کشاورزی
- ۹- بالا بودن ضایعات محصولات کشاورزی
- ۱۰- پایین بودن بهره‌وری نهاده‌های تولید
- ۱۱- سند نداشتن زمین‌های کشاورزی
- ۱۲- نوسانات بالای قیمت نهاده‌ها و افزایش هزینه‌های تولید و عدم تناسب قیمت محصول با هزینه‌ها
- ۱۳- کمبود ارقام و پایه‌های تجاری سازگار با مناطق مختلف کشور
- ۱۴- پایین بودن کیفیت کالاها و نهاده‌های مورد نیاز تولید
- ۱۵- فقدان مدیریت ریسک در سطح مزرعه (آفات و بیماری‌ها، تنش‌های آبی و غیره)
- ۱۶- وجود مخاطرات و ریسک بالای سرمایه‌گذاری در کسب و کار کشاورزی و صنایع وابسته
- ۱۷- ضعف در پوشش بیمه‌ای ریسک‌های تولید (متوسط ۱۵ درصد ایران نسبت به میانگین جهانی ۷۰ درصدی)
- ۱۸- ناکارآمدی و ضعف نظام بیمه محصولات کشاورزی در حمایت از تولید و تولیدکنندگان
- ۱۹- نبود پوشش بیمه مناسب برای پوشش ریسک بازار
- ۲۰- عدم انعطاف‌پذیری طرح‌های بیمه‌ای در کشاورزی
- ۲۱- ضعف ساختاری در تأمین اجتماعی کشاورزان (پوشش ۲۵ درصد کشاورزان در ایران نسبت به متوسط جهانی ۸۰ درصد)
- ۲۲- نبود نظام مناسب ذخیره‌سازی محصولات کشاورزی
- ۲۳- عدم استفاده کامل از ظرفیت کشاورزی فراسرزمینی
- ۲۴- نارسایی در زنجیره ارزش شامل نظام تأمین بذر و محدودیت ارقام جدید برای اقلیم‌های متفاوت
- ۲۵- وابستگی به خارج از کشور در بذور هیبرید (۹۰ درصدی) و صنعت گلخانه
- ۲۶- نبود نظام نامه استقرار گلخانه‌ها بر اساس شرایط اقلیمی کشور

۱۱. چالش‌های آب و خاک

- ۱- فقدان مدیریت واحد آب و خاک در کشور
- ۲- نبود سامانه‌های یکپارچه هوشمند آمار و اطلاعات مکانی و توصیفی در ارتباط با منابع و مصارف آب

- ۳- خشک شدن قنوات در مناطق بیابانی و حاشیه‌ای کویر
- ۴- عدم برنامه‌ریزی دقیق و علمی در طرح‌های احیاء اراضی کشاورزی
- ۵- ساختار تشکیلاتی نامناسب معاونت آب و خاک در سطح ملی و استان‌ها
- ۶- نبود متولی مشخص برای بهره‌برداری و نگهداری از طرح‌های آب و خاک
- ۷- وضعیت نامناسب حاصلخیزی خاک کشاورزی
- ۸- فشار بیش از حد به منابع آب و خاک
- ۹- نبود هماهنگی بین عرضه و تقاضا در حوزه آب کشاورزی
- ۱۰- استفاده از روش‌های آبیاری و زهکشی سنتی
- ۱۱- عدم تحویل حجمی آب به بهره‌برداران کشاورزی
- ۱۲- وجود تعداد زیاد چاه‌های غیرمجاز آب
- ۱۳- کم بودن منابع انسانی متخصص در حوزه اجرای طرح‌های آب و خاک
- ۱۴- تغییرات اقلیمی و تاثیر سوء آن در کمیت و کیفیت منابع آب و خاک
- ۱۵- وضعیت بحرانی منابع آب زیرزمینی
- ۱۶- عدم زهکشی بخش زیادی از اراضی زه‌دار کشور

۱۲. چالش‌های توسعه روستایی و عشایری

- ۱- فقدان متولی واحد برای توسعه روستایی و عشایری در کشور
- ۲- فقدان برنامه مناسب مبتنی بر آمایش سرزمین در امور روستایی و عشایری
- ۳- پایین بودن شاخص‌های برخورداری روستاییان و عشایر
- ۴- عدم وجود برنامه جهت توانمندسازی روستاییان و عشایر
- ۵- عدم توجه جدی به شناسایی و احیاء دانش‌های بومی در مناطق روستایی و عشایری
- ۶- عدم استفاده از ظرفیت سمن‌های کشاورزی در توسعه روستایی و عشایری
- ۷- فقدان برنامه ساماندهی تحرکات غیراصولی جمعیت شهری و روستایی
- ۸- عدم وجود برنامه‌ای جامع برای بازآفرینی بافت فرسوده روستا
- ۹- از بین رفتن بافت سنتی روستایی و جایگزینی بافت مسکونی غیررسمی و حاشیه‌ای
- ۱۰- توجه ناکافی به منابع انسانی (جوانان روستایی) در فرایند توسعه روستایی و عشایری
- ۱۱- فقدان پیوند بین سطوح ملی، استانی و محلی طرح‌های توسعه روستایی
- ۱۲- غیرمشارکتی بودن طرح‌ها و فعالیت‌های روستایی و عشایری (از بالا به پایین)

- ۱۳- پایین بودن سهم روستائیان و عشایر از بودجه‌های سنواتی کشور
- ۱۴- فقدان سازوکار توسعه کارآفرینی محلی در روستاها
- ۱۵- مدیریت امور روستایی با رویکردهای شهری
- ۱۶- عدم تدوین شاخص‌های توسعه روستایی و امور عشایری
- ۱۷- سهم پایین درآمد روستائیان از فعالیت‌های کشاورزی (۱۷ درصد نسبت به میانگین جهانی ۶۵ درصدی)
- ۱۸- روند صعودی شکاف درآمدی بین شهر و روستا
- ۱۹- ضعف در نظام بهره‌برداری
- ۲۰- مهاجرت کشاورزان به شهرها

۱۳. چالش‌های سلامت محصولات کشاورزی و مواد غذایی

- ۱- ضعف دانش و اطلاعات در کارشناسان و تولیدکنندگان نسبت به کیفیت تولید و بازار داخلی و صادرات کشاورزی ارگانیک
- ۲- فقدان قانون ملی کشاورزی ارگانیک
- ۳- عدم حمایت‌های مالی و غیر مالی از کشاورزان برای تبدیل مزارع به کشت ارگانیک
- ۴- عدم پیاده‌سازی و ترویج برجسب ارگانیک برای محصولات کشاورزی
- ۵- عدم وحدت رویه بین وزارت جهاد کشاورزی، سازمان استاندارد و سازمان غذا و دارو در تولید محصولات ارگانیک
- ۶- فقدان قانون جامع سلامت مواد غذایی
- ۷- فقدان نظام ردیابی مواد غذایی در زنجیره ارزش
- ۸- ضعف کاربرد فناوری‌های نوین و دانش بنیان در سلامت اجزای زنجیره ارزش مواد غذایی
- ۹- فقدان نظام پایش و ارزیابی مستمر مخاطرات بهداشتی در محصولات گیاهی، دامی و مواد غذایی فرآوری شده شده
- ۱۰- فقدان سامانه ثبت و گزارش بیماری‌های غذازاد، بیوتورویسم و طغیان‌هایی با منشأ مواد غذایی
- ۱۱- ضعف اعتبار بخشی آزمایشگاه‌ها برای پایش آلاینده‌ها و مخاطرات مواد غذایی

۱۴. چالش‌های صنایع تبدیلی و غذایی

- ۱- ساختار نامناسب صنایع تبدیلی و غذایی به لحاظ گستردگی و تنوع وظایف و مأموریت‌ها
- ۲- وجود تعداد زیاد طرح‌های نیمه‌تمام (با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد)
- ۳- تعدد دستگاه‌های سیاست‌گذار در تدوین، اعمال و نظارت بر استانداردها
- ۴- حمایت ناکافی و بالا بودن نرخ تسهیلات در بخش صنایع تبدیلی و غذایی
- ۵- فرسوده بودن ماشین‌آلات و عدم استفاده از فناوری‌های نوین
- ۶- ناقص بودن زنجیره ارزش محصولات فراوری شده
- ۷- کمبود واحدهای فرآوری و بسته‌بندی پیشرفته و پراکندگی نامناسب آن‌ها
- ۸- کمبود شرکت‌های دانش‌بنیان در حوزه صنایع تبدیلی و غذایی
- ۹- وابستگی کشور به مواد اولیه وارداتی مورد نیاز نگهداری، فرآوری و بسته‌بندی
- ۱۰- تنوع پایین محصولات فرآوری شده
- ۱۱- سهم اندک صادرات محصولات فراوری شده غذایی از صادرات کل کشور
- ۱۲- عدم برخورداری صنایع تبدیلی و غذایی از مزایای حمایتی بخش کشاورزی
- ۱۳- بالا بودن ضایعات محصولات کشاورزی در زنجیره تولید به‌ویژه مرحله پس از برداشت
- ۱۴- عملیاتی نشدن صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری در صنایع تبدیلی و تکمیلی
- ۱۵- کمبود سرمایه در گردش مورد نیاز با توجه به افزایش قیمت مواد اولیه
- ۱۶- عدم واگذاری کامل کدهای آیسیک مصادیق صنایع تبدیلی از سوی وزارت صمت به وزارت جهاد کشاورزی بر اساس قانون تمرکز

۱۵. چالش‌های ضایعات کشاورزی

- ۱- ضایعات ۳۰ درصدی محصولات کشاورزی
- ۲- اتلاف ۶۰ درصدی آب در بخش کشاورزی
- ۳- وجود ضایعات در نهاده‌های کشاورزی
- ۴- وجود ضایعات کیفی در محصولات کشاورزی
- ۵- اثرگذاری ضایعات محصولات کشاورزی بر کاهش درآمد کشاورزان و افزایش قیمت مصرف‌کنندگان

۱۶. چالش‌های بهره‌وری کشاورزی

- ۱- عدم توجه به بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی
- ۲- اثرگذاری بهره‌وری بر کاهش درآمد کشاورزان
- ۳- عدم توجه به روش‌های فناورانه برای ارتقاء بهره‌وری کشاورزی
- ۴- نرخ رشد پایین بهره‌وری سرمایه (۲۹ درصد)
- ۵- نرخ رشد پایین بهره‌وری نیروی کار (۳/۵ درصد)
- ۶- نرخ رشد پایین بهره‌وری کل عوامل تولید (۱۲/۲ درصد)
- ۷- نرخ پایین بهره‌وری آب کشاورزی

چالش‌های ۱۶ گانه فوق با اثرگذاری بر کارایی و بهره‌وری، موجب افزایش هزینه‌های مبادلاتی می‌شوند. در نتیجه موجب کاهش اثربخشی سیاست‌های کشاورزی، امنیت غذایی مردم و رفاه فعالان بخش کشاورزی می‌شود. خروج از چالش‌های مطروحه بالا به نقشه راه مبتنی بر مدیریت سیستمی و هماهنگی‌های بین‌بخشی و برون‌بخشی نیازمند است.

اقدام‌های ضروری کشاورزی

با توجه به تأثیرپذیری بخش کشاورزی از تکانه‌ها و تحریم‌های ظالمانه و ضرورت مدیریت بخش کشاورزی با هدف تأمین امنیت غذایی و ایجاد پشتیبانی‌های لازم به منظور تولید محصولات کشاورزی و جلوگیری از نوسانات و تلاطم در بازار، لازم است اقدام‌های ضروری زیر مورد توجه قرار گیرد:

الف- برنامه تأمین نهاده‌ها و محصولات وارداتی به ویژه برای دام و طیور

۱. پیگیری و تسریع در تأمین ارز مورد نیاز برای واردات نهاده‌های دامی و علوفه با توجه به اثرات شدید خشکسالی در سال جاری
۲. پیگیری و تسریع در تأمین ارز مورد نیاز برای واردات کالاهای اساسی با توجه به شدت خشکسالی اخیر
۳. برنامه‌ریزی و تسریع در ترخیص و توزیع نهاده‌های دامی رسوب شده در بنادر کشور
۴. پیگیری برای جبران خسارت بیمه کشاورزان
۵. برنامه‌ریزی عملیاتی برای تأمین میزان مرغ و تخم مرغ مورد نیاز در هر ماه
۶. برنامه‌ریزی عملیاتی برای تأمین نهاده‌های دامی مورد نیاز تا پایان سال
۷. اجرایی کردن خرید شیر خام به قیمت تضمینی توسط سازمان تعاون روستایی و شرکت پشتیبانی امور دام
۸. راه‌اندازی قرارگاه امنیت غذایی در وزارت جهاد برای رصد و پایش و تأمین کالاهای اساسی

ب- الگوی کشت و خدمات پشتیبان تولید

۱. اعلام قیمت‌های تضمینی و سیاست‌های حمایتی دولت در خصوص محصولات اساسی بر پایه قانون اصلاح قانون خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی قبل از شروع فصل زراعی
۳. اعلام سیاست‌های حمایتی و برنامه کشت محصولات اساسی زراعی و برنامه تولید در شروع سال زراعی

- ۴. طراحی سیستم پایش و نظارت برنامه کشت محصولات کشاورزی
- ۵. برنامه ریزی برای تأمین و توزیع کودهای شیمیایی و بذور و ماشین آلات

ج- برنامه تنظیم بازارهای ویژه

- ۱. برنامه ریزی برای ذخیره سازی و تنظیم بازار شب عید با استفاده از ظرفیت سازمان تعاون روستایی ایران و تشکل های بخش کشاورزی
- ۲. برنامه ریزی برای استفاده از ظرفیت توافقنامه اوراسیا با مشارکت کلیه ذینفعان در صادرات محصولات کشاورزی

تحقق هدف گذاری اقدام های ضروری کشاورزی، مشروط به هماهنگی بین نهادهای اقتصادی دولت از جمله بانک مرکزی، وزارت اقتصاد (گمرک) و سازمان برنامه و بودجه است.

راهبردها و برنامه‌ها

در این برنامه تلاش می‌شود برای گذار از چالش‌های بخش کشاورزی بر اساس اصول ۴گانه "مامی‌توانیم"، "یک بار برای همیشه"، "همه با هم" و "سیاست‌های علم‌پشتیبان" در چارچوب مدیریت سیستمی خردمندانه و هوشمندانه عمل شود تا بر اساس سازوکارهای ارتقاء بهره‌وری، افزایش ضریب نفوذ دانش و ارتقاء فناوری‌های کشاورزی، ارزش افزوده متناسب با ظرفیت‌ها و داشته‌های بخش کشاورزی ایجاد و در نهایت به ارتقاء رشد کشاورزی منجر شود و مساعدت نهایی خود را به رشد اقتصاد ملی داشته باشد.

محورهای کلیدی در اسناد بالادستی

در یک جمع‌بندی کلی از اسناد بالادستی می‌توان محورهای کلیدی زیر را به عنوان زیرساخت‌ها و بسترهای لازم برای تدوین برنامه تحول بخشی کشاورزی مدنظر قرار داد. در چنین چارچوبی می‌توان انتظار داشت انحراف از اسناد بالادستی صورت نگیرد و همه حرکت‌های آتی بخش کشاورزی بر این محورهای کلی تدارک دیده شود:

۱. خودکفایی در تولید محصولات اساسی
۲. رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی در بخش کشاورزی
۳. سازماندهی و مدیریت آب و خاک در بخش کشاورزی
۴. حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری از منابع طبیعی و ذخایر گیاهی و دامی
۵. حمایت از تولید، تولیدکنندگان و فعالان بخش کشاورزی
۶. توسعه منابع انسانی، دانش و فناوری در بخش کشاورزی

۷. توسعه صنایع تبدیلی، تکمیلی و بسته بندی محصولات کشاورزی
۸. اصلاح سیاست گذاری و مدیریت در بخش دولتی و بخش غیردولتی بخش کشاورزی
۹. حفاظت از محیط زیست در بخش کشاورزی
۱۰. سرمایه گذاری در پژوهش های منتج به حل مسئله ها و تولید فناوری
۱۱. توسعه بازار و تجارت محصولات کشاورزی
۱۲. مدیریت ریسک کشاورزی
۱۳. ارتقای امنیت غذایی
۱۴. جهش کشاورزی
۱۵. اصلاح نظام بازار محصولات کشاورزی
۱۶. افزایش بهره وری

چارچوب اندیشه ای و عملیاتی حاکم بر برنامه

- این برنامه مبتنی بر اصول و معیارهای زیر می باشد:
۱. ایجاد شفافیت در ارائه خدمات به بخش کشاورزی
 ۲. استفاده از مشارکت مردمی
 ۳. برون سپاری منتج به چابک سازی و ارتقاء بهره وری
 ۴. پاسخگویی به ذینفعان کشاورزی
 ۵. عدالت در سیاست ها و برنامه ها
 ۶. تأمین رفاه قابل قبول برای همه
 ۷. تأمین امنیت غذایی برای همه
 ۸. حفاظت از منابع پایه و محیط زیست
 ۹. فسادستیزی
 ۱۰. مدیریت اجرایی- عملیاتی جهادی با تأکید بر سه اصل پیشگیری از ریسک ها، مشارکت ذینفعان در تصمیم گیری و تعاون در عملیات برای تولید اثربخشی قابل قبول
 ۱۱. حرکت بر مدار اقتصاد مقاومتی و اقتصاد دانش بنیان
 ۱۲. جهش تولید کشاورزی با رویکرد اقتصاد مقاومتی
 ۱۳. روستا کانون تولید کشاورزی
 ۱۴. نگاه سازمانی داشتن به کل بخش کشاورزی

۱۵. حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
۱۶. عشایر پشتوانه تأمین امنیت پروتئینی کشور

الف- مأموریت کشاورزی

تأمین امنیت غذایی پایدار مردم، امنیت معیشتی پایدار کشاورزان و امنیت درآمدی فعالان زنجیره تأمین کشاورزی مبتنی بر ظرفیت‌ها و داشته‌های ملی با رویکرد جهادی و استفاده از دیپلماسی کشاورزی برای دستیابی به جایگاه برتر در منطقه آسیای جنوب غربی.

ب- اهداف کلان کشاورزی

۱. بهره‌برداری مطلوب از منابع پایه آب‌و خاک و سایر بسترهای تولیدی و منابع طبیعی در چارچوب نظام برنامه‌ریزی سیستمی با هدف ارتقاء بهره‌وری و کارایی
۲. دستیابی به خودکفایی در محصولات اساسی و افزایش ضریب خوداتکایی در سایر محصولات کشاورزی موجود در سبد غذایی و جهش تولید کشاورزی مبتنی بر هوشمندسازی و هوشمندسازی کشاورزی در راستای تأمین امنیت غذایی پایدار
۳. توسعه صادرات محصولات کشاورزی دارای مزیت نسبی و ارزش‌افزوده بالا با حفظ ظرفیت‌های زیستی، رعایت مؤلفه آب‌مجازی و اجتناب از خام‌فروشی و فله‌فروشی در چارچوب بهبود تراز تجاری محصولات کشاورزی
۴. ایجاد سامانه جامع داده و اطلاعات از زنجیره‌های تأمین کشاورزی در کل جغرافیای کشاورزی ایران برای پشتیبانی از سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیریهای کشاورزی
۵. ارتقاء نظام مشارکت جمعی فعالان کشاورزی در حوزه تصمیم‌گیری و تولید محصولات کشاورزی
۶. ایجاد تنوع در نظام تأمین مالی کشاورزی و افزایش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
۷. استفاده از سیاست‌های هوشمندانه، جامع و نوآورانه در بخش کشاورزی
۸. یکپارچه‌سازی و هوشمندسازی نظام پشتیبان خدماتی از بخش کشاورزی
۹. معماری جدید تشکل‌های صنفی کشاورزی در چارچوب تعریف مأموریت‌های عملیاتی
۱۰. معماری جدید تحقیقات کشاورزی بر مبنای مدل هم‌افزایی منطقه‌ای برای حل مسئله‌های مهم محلی
۱۱. تغییر رویکرد از کشاورزی تولیدمحور به کشاورزی بازارمحور با تمرکز بر زنجیره عرضه ارزش و

کشاورزی قراردادی

۱۲. نگاه بلندمدت به قوانین و مقررات کشاورزی منتج به بهبود فضای کسب و کارهای

کشاورزی

۱۳. توسعه کشاورزی ارگانیک و گیاهان دارویی با هدف تقویت سبد صادراتی

۱۴. سیاست‌زدایی سیاست‌های متضاد و تنقیح قوانین متعارض کشاورزی و منابع طبیعی

۱۵. ارتقاء نظام حکمرانی آب مبتنی بر مدیریت واحد آب و خاک کشاورزی

۱۶. استفاده از نظام مدیریتی واحد و پاسخگوی توسعه روستایی و عشایری

۱۷. مدیریت و فرماندهی واحد و هوشمندانه توسعه کشاورزی و روستایی

ج- راهبردها و برنامه‌ها

۱. مدیریت و سیاست کشاورزی

۱- تهیه و تدوین نقشه راه اقتصاد کشاورزی

۲- توجه به مدیریت جهادی با ریسک‌پذیری بالا در حوزه تأمین امنیت غذایی

۳- تحول هدفمند مدیریتی مبتنی بر خردمحوری (نفوذ دانش به بخش کشاورزی)

۴- استفاده از سیستم سنجش هوشمند تأمین امنیت غذایی و امنیت معیشتی کشاورزان

برای همسوسازی مدیران

۵- ایجاد اتاق فکر کارآمد و ساختارمند در جهاد کشاورزی

۶- مطالعات آینده‌پژوهشی در بخش کشاورزی

۷- افزایش تاب‌آوری بخش کشاورزی در برابر تکانه‌ها به‌ویژه ارزی، تورم نهاده‌ها و تحریم‌ها

۸- هدفمندسازی حمایت‌های یارانه‌ای از بخش کشاورزی

۹- هماهنگ‌سازی سیاست‌های برون‌بخشی به‌ویژه بانکی و صنعتی با نیازهای کشاورزی

۱۰- اتخاذ سیاست‌های حمایتی مؤثر تولیدکنندگان بخش کشاورزی

۱۱- ثبات در سیاست‌گذاری و پرهیز از تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری لحظه‌ای در حوزه کشاورزی

به ویژه صادرات و واردات

۱۲- ایجاد مرکز ملی سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری کلان کشاورزی

۱۳- ایجاد سامانه جامع داده و اطلاعات مدیریتی و پایش و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌های

بخش کشاورزی

۱۴- چابک‌سازی بخش کشاورزی با تمرکز بر امور تولی‌گری، بهره‌گیری از خدمات الکترونیک و

برون سپاری کلیه امور تصدی‌گری غیرحاکمیتی
 ۱۵- ایجاد نظام سنجش، پایش و ارزیابی مستمر کلیه امور تولى‌گری و تصدی‌گری بخش
 کشاورزی

۲. تأمین امنیت غذایی پایدار

۱- استمرار خودکفائی در محصولات اساسی و ارتقاء ضریب خوداتکایی در سایر محصولات
 کشاورزی
 ۲- افزایش تولید شیره و مواد پروتئینی از طریق توسعه دامپروری‌های صنعتی و سنتی
 ۳- اصلاح الگوی تولید و مصرف علوفه مبتنی بر تولید علوفه‌های کیفی و کم‌آب‌بر
 ۴- کاهش وابستگی به بذر وارداتی به ویژه در سبزی و صیفی، دانه‌های روغنی و گیاهان
 صنعتی و دارویی از طریق حمایت از شرکت‌های فناور حوزه بذر
 ۵- توسعه فعالیت‌های آبی‌پروری در آب‌های داخلی و فعالیت‌های صیادی در آب‌های
 بین‌المللی

۶- تشویق کشاورزان برای توجه بیشتر به تولید محصول سالم و ارگانیک

۷- توسعه کشت گیاهان دارویی و صنایع جانبی آن

۸- توسعه کشت در محیط‌های کنترل‌شده و گلخانه‌ها

۹- تبدیل ضایعات محصولات کشاورزی برای تغذیه دام

۱۰- عملیاتی‌سازی توسعه کشاورزی مبتنی بر قرارداد در جغرافیای کشاورزی ایران

۱۱- استفاده از ظرفیت نهادها و تشکل‌های صنفی کشاورزی برای توسعه این بخش

۱۲- نهادسازی در حوزه اجرای الگوی کشت با سببگردانی

۱۳- توسعه و ترویج مردم به کشاورزی شهری

۱۴- استفاده از ظرفیت اوراق مشارکت برای پشتیبانی طرح‌های کشاورزی

۱۵- حمایت از احیای کامل مرغ لاین آرین

۳. توسعه کشاورزی دانش‌بنیان و هوشمند

۱- سرمایه‌گذاری در انتقال دانش و فناوری روز به بخش کشاورزی

۲- اصلاح فرایند جذب با رویکرد نیروی انسانی توانمند و خلاق در تحقیقات کشاورزی

۳- برنامه حمایت و پشتیبانی از شرکت‌های دانش‌بنیان و پارک‌های علم و فناوری کشاورزی و

پژوهش‌های غیردولتی کشاورزی

- ۴- طراحی و ایجاد نظام جامع آمار و اطلاعات هوشمند بخش کشاورزی
- ۵- توسعه سرمایه‌گذاری در تحقیقات نهاده‌های وارداتی به‌ویژه بذر
- ۶- ایجاد و توسعه فن‌بازارهای کشاورزی
- ۷- مأموریت‌محور کردن هر یک از مراکز تحقیقاتی بر روی چند مسئله محوری محلی
- ۸- اقتصادی کردن تحقیقات کشاورزی به جهت اثربخشی در سطح واحدهای کشاورزی
- ۹- پشتیبانی عملیاتی و بیمه‌ای از تحقیقات کشاورزی در سطح واحدهای کشاورزی
- ۱۰- تدوین برنامه راهبردی تحقیقات برای تولید ستاده‌های منتج به حل مسئله‌های کشاورزی و فناوری‌های دارای ارزش تجاری شدن
- ۱۱- همگرا و هم‌افزاسازی نهاد تحقیقات کشاورزی با دانشگاه/دانشکده‌های کشاورزی و منابع

طبیعی

- ۱۲- حمایت از ایده‌های نو و شتاب‌دهنده‌های در بخش کشاورزی
- ۱۳- توسعه نظام نوین ترویج و انتقال فناوری
- ۱۴- پیاده‌سازی مدل "فرصت مطالعاتی مزرعه" برای اعضای هیئت علمی و محققین سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
- ۱۵- توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان و فن‌اور در بخش کشاورزی
- ۱۶- ارتباط مؤثر با رسانه‌ها و استفاده از ظرفیت آن‌ها برای ترویج و توسعه دانش کشاورزی
- ۱۷- برنامه‌ریزی و حمایت یارانه‌ای برای نفوذ دانش و فناوری‌ها در بخش کشاورزی
- ۱۸- اولویت سفارش و انعقاد قرارداد با شرکت‌های دانش‌بنیان و فن‌اور کشاورزی
- ۱۹- استفاده از روش تأمین مالی جمعی برای پشتیبانی مالی شرکت‌های دانش‌بنیان و فن‌اور

کشاورزی

- ۲۰- ایجاد پارک‌های علم و فناوری کشاورزی در قطب‌های تولید
- ۲۱- تقویت نقش آفرینی صاحبان دانش مهندسی و افزایش نفوذ دانش در محیط کشاورزی (نهادسازی و ایجاد شبکه غیردولتی انتقال و اشاعه دانش و فناوری‌های جدید)
- ۲۲- توسعه و بکارگیری زیرساخت‌های مناسب سخت‌افزاری و نرم‌افزاری برای جمع‌آوری، ذخیره‌سازی و تحلیل داده‌های مکان‌مبنا و غیر مکانی
- ۲۳- توسعه، تولید و بهره‌گیری از کلیه داده‌ها و کاداستر تولید شده توسط سازمان‌های متولی
- ۲۴- استفاده از فناوری‌های هواپایه و فضاپایه سنجش از دور در راه‌اندازی، توسعه و بکارگیری مستمر از سامانه کشاورزی هوشمند در راستای افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی
- ۲۵- استفاده از منابع اطلاعاتی پایه‌ای کشور، فناوری‌های اینترنت اشیا، جمع‌سپاری و

هوش مصنوعی در سامانه کشاورزی هوشمند در راستای پایش سطوح زیرکشت و مقدار تولید محصولات کشاورزی

۲۶- توسعه آموزش و ترویج کشاورزی هوشمند و توانمندسازی بهره‌برداران کشاورزی و جامعه روستایی و عشایری.

۲۷- توسعه بسترهای حاکمیتی و تسهیل فضای کسب و کارهای دانش بنیان و شتاب‌دهنده‌ها در حوزه کشاورزی هوشمند

۴. جهش تولید کشاورزی

- ۱- اجرای الگوی کشت برمبنای آمایش سرزمین (قطب‌های تولید کشاورزی)
- ۲- عملیاتی‌سازی کشاورزی قراردادی با هدف رسیدن به کشاورزی تجاری
- ۳- حمایت از کشاورزان طبقاتی و شهری
- ۴- افزایش سطح زیرکشت دیم و افزایش عملکرد در واحد سطح
- ۵- کاهش ضایعات کشاورزی
- ۶- تأمین نهاده‌های فناورانه
- ۷- برنامه‌ریزی برای مدیریت یکپارچه اراضی کشاورزی با تشکیل تعاونی‌های تولید و شرکت‌های سهامی زراعی
- ۸- افزایش بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی
- ۹- توسعه سطح زیرکشت محصولات باغی با ارزش افزوده بالا
- ۱۰- برنامه‌ریزی برای احداث انبارهای چندمنظوره و فنی و سردخانه‌های کشور بر اساس مکان‌یابی علمی و ظرفیت تولید
- ۱۱- برنامه ارتقاء فناوری و کیفیت ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی
- ۱۲- برنامه حمایت مؤثر از توسعه و ارتقاء ضریب و درجه مکانیزاسیون و جایگزینی ماشین‌های فرسوده
- ۱۳- برنامه حمایت از تشکیل و تقویت تعاونی‌ها و تشکل‌های ارائه خدمات مکانیزاسیون کشاورزی
- ۱۴- طراحی و اجرای بسته مشوق برای اجرای الگوی کشت تحت عنوان «جایزه اجرای الگوی کشت»
- ۱۵- تهیه طرح جامع کشاورزی برای ۶۰۹ دشت کشور بر اساس الگوی کشت و وضعیت بیلان آبی

۵. مدیریت زنجیره‌های تأمین کشاورزی

- ۱- تقویت و توسعه بورس کالاهای کشاورزی
- ۲- راه‌اندازی بورس‌های تخصصی منطقه‌ای
- ۳- کاهش ضایعات از طریق نهادینه کردن کشاورزی قراردادی
- ۴- توسعه صنایع تبدیلی و غذایی بخش کشاورزی
- ۵- تنظیم بازار محصولات کشاورزی از طریق مدیریت عرضه و تقاضای کالاهای کشاورزی
- ۶- راه‌اندازی مرکز مدیریت هوشمند زنجیره تأمین کشاورزی
- ۷- تنظیم برنامه کشت قراردادی و فراسرزمینی به منظور تقویت زنجیره تأمین محصولات کشاورزی و تأمین کمبود محصولات راهبردی کشور
- ۸- استفاده از ظرفیت تشکل‌های صنفی کشاورزی در بازاریابی محصولات و نهاده‌های کشاورزی
- ۹- استفاده کارآمد از ظرفیت سازمان تعاون روستایی در بازاریابی محصولات کشاورزی
- ۱۰- برنامه‌ریزی برای گذار از دولت خریدار به دولت ناظر و سیاست‌گذار محصولات اساسی کشاورزی
- ۱۱- لحاظ دامنه قابل قبول نوسانات قیمتی محصولات کشاورزی حداقل در طول یک دوره تولید
- ۱۲- راه‌اندازی حسابداری کالاهای کشاورزی
- ۱۳- توسعه و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی با کمک شرکت‌های پشتیبان

۶. حمایت از منابع طبیعی و آبخیزداری

- ۱- ارائه لایحه قانون جامع آبخیزداری
- ۲- توسعه زراعت چوب
- ۳- سیانت از جنگل‌های هیرکانی، زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی ایران
- ۴- حفاظت از بسترهای تولید در اجرای قانون جلوگیری از تغییر کاربری اراضی کشاورزی
- ۵- شتاب بخشی به توسعه فعالیت‌های زیربنایی آبخیزداری و آبخوانداری و بیابان‌زدایی
- ۶- مدیریت، اصلاح و احیا و غنی‌سازی رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی
- ۷- توسعه تحقیقات کاربردی با تقویت ارتباط بخش‌های اجرایی و تحقیقاتی و فعال‌سازی آن
- ۸- حذف دام غیر مجاز و مازاد بر ظرفیت مراتع از طریق ایجاد مشاغل جایگزین
- ۹- تقویت رویکرد مرتعداری تلفیقی و بهره‌گیری از سایر کارکردها و جنبه‌های اقتصادی مرتع

علاوه بر تولید علوفه

- ۱۰- ساماندهی زراعت زیر اشکوب از جنگل‌های کشور
- ۱۱- تقویت و ارتقاء جایگاه تشکیلات مدیریت منابع طبیعی و آبخیزداری در کشور متناسب با شرایط و نیاز روز و تقویت ابعاد مختلف حفظ، اصلاح، احیاء، توسعه و بهره‌برداری از منابع طبیعی
- ۱۲- مدیریت آگروتوریسم و اکوتوریسم مبتنی بر حفاظت از منابع طبیعی
- ۱۳- تقویت مشارکت واقعی و موثر مردم در حفظ منابع طبیعی کشور
- ۱۴- اجرای کامل قانون استراحت جنگل (طرح تنفس) و حذف کامل بهره‌برداری چوبی از جنگل‌های هیرکانی شمال کشور
- ۱۵- بهره‌برداری از ظرفیت‌های اقتصادی منابع طبیعی با رعایت اصل حفاظت
- ۱۶- توسعه بیمه مراتع
- ۱۷- به اتمام رساندن ممیزی مراتع و تهیه طرح‌های مرتعداری برای تمامی عرصه‌ها
- ۱۸- شناسایی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های مناطق بیابانی
- ۱۹- تجهیز یگان حفاظت از منابع طبیعی کشور
- ۲۰- استفاده از فناوری‌های نوین به کمک پهپادها و رصدهای ماهواره‌ای در امر حفاظت از منابع طبیعی
- ۲۱- گسترش سامانه‌های هوشمند و پایگاه‌های اطفاء حریق منابع طبیعی و استقرار بالگرد آتش‌نشان جنگل‌ها و مراتع در سطح کشور
- ۲۲- تقویت حمایت‌های قانونی و معیشتی از جنگل بانان
- ۲۳- ساماندهی و نظام‌مند کردن مشارکت مردم، سازمان‌های مردم‌نهاد و همیاران طبیعت
- ۲۴- به‌روز نمودن قوانین و مقررات حفاظت و بهره‌برداری از منابع طبیعی کشور
- ۲۵- پیاده‌سازی الگوی مدیریت جامع حوضه‌های آبخیز با پیگیری تصویب الزامات قانونی
- ۲۶- اتمام صدور سند برای تمامی اراضی منابع طبیعی
- ۲۷- جلوگیری از ادغام و تقویت پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری

۷. مدیریت سیستم یکپارچه داده و اطلاعات کشاورزی

- ۱- ارزیابی، شناسایی کمبودها و برنامه‌ریزی راهکارهای ارتقاء زیرساخت‌ها، فرآیندها و ارتقاء سامانه‌های موجود در زمینه مدیریت اطلاعات مکانی و غیرمکانی بخش کشاورزی
- ۲- ارزیابی مداوم کیفیت و کفایت داده و اطلاعات بخش‌های مختلف کشاورزی بر مبنای سنجه‌ها و شاخص‌های مناسب

- ۳- شناسایی و بهره‌گیری از علوم و فناوری‌های جدید جمع‌آوری، به‌روزرسانی مداوم و پایش داده و اطلاعات مرتبط با زنجیره مدیریت اطلاعات کشاورزی
- ۴- جمع‌آوری و به‌روزرسانی مداوم داده و اطلاعات مرتبط با بخش‌های مختلف زنجیره مدیریت اطلاعات کشاورزی با رویکردهای مکان‌محوری، هوشمندسازی و نوآوری
- ۵- تدوین معماری یکپارچه، پایدار و کارآمد مدیریت اطلاعات کشاورزی در سطح خرد و کلان
- ۶- ارتقاء بخش‌های موجود و تولید بخش‌های مورد نیاز سیستم مدیریت اطلاعات کشاورزی در چارچوب معماری تعریف شده با رویکردهای مکان‌محوری، هوشمندسازی و نوآوری
- ۷- ارتباط و همکاری مداوم با سازمان‌های بین‌المللی و سایر سازمان‌های توسعه‌دهنده استانداردها و روش‌های تقویت سیستم‌های مدیریت اطلاعات کشاورزی،
- ۸- استقرار پایدار همراه با پشتیبانی، ارزیابی و توسعه مداوم سیستم و داشبوردهای مدیریت اطلاعات کشاورزی با شبکه‌ای کامل از منابع داده و اطلاعات کشاورزی همراه با زیرساخت‌ها و فناوری‌های مرتبط،
- ۹- توسعه زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در راستای افزایش مشارکت مردمی در تولید و به‌روزرسانی اطلاعات بر بستر مفاهیمی همچون اطلاعات مکانی داوطلبانه
- ۱۰- برنامه‌ریزی منسجم و مدون جهت آموزش، فرهنگ‌سازی و ظرفیت‌سازی در بخش‌های مختلف زنجیره مدیریت اطلاعات کشاورزی.

۸. تأمین مالی و سرمایه‌گذاری کشاورزی

- ۱- تقویت و توسعه صندوق‌های حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
- ۲- تنوع‌بخشی در نظام تأمین منابع اعتباری و مالی
- ۳- بهبود ساختار و افزایش سرمایه بانک کشاورزی
- ۴- افزایش سهم سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
- ۵- پیگیری تخصیص سهم تسهیلات بانک‌های عامل غیرتخصصی به بخش کشاورزی
- ۶- ارائه تسهیلات بدون محدودیت برای توسعه فعالیت‌های دامپروری و کشاورزی
- ۷- بازنگری در تخصیص منابع مالی (تکلیفی و غیرتکلیفی) به زیربخش کشاورزی در راستای سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی
- ۸- استفاده از روش‌های تأمین مالی اسلامی مانند استصناع (سفارش ساخت)
- ۹- استفاده از روش‌های تأمین مالی متناسب با ویژگی‌های بخش روستایی ایران
- ۱۰- استفاده از روش‌های تأمین مالی تهاتری

- ۱۱- استفاده از روش های تأمین مالی مبتنی بر مشارکت در تولید (سهم ببری یا هم تولید)
- ۱۲- استفاده از ظرفیت صندوق توسعه ملی برای توسعه کشاورزی
- ۱۳- استفاده از ظرفیت های مالی تشکل های صنفی کشاورزی
- ۱۴- حمایت از سرمایه گذاری در زنجیره ارزش محصولات اساسی کشاورزی متناسب با جایگاه و سهم بخش در ارزش افزوده و اشتغال
- ۱۵- تأمین مالی بر اساس اولویت های سرمایه گذاری در بخش کشاورزی
- ۱۶- استفاده از روش های نوین تأمین مالی بخش کشاورزی از جمله استفاده از اوراق گام و بورس با کمک بانک مرکزی برای تأمین مالی زنجیره ارزش
- ۱۷- استفاده از روش تأمین مالی فاکتورینگ (مبتنی بر قرارداد) در پروژه های بخش کشاورزی
- ۱۸- حمایت و تشویق سرمایه گذاری بخش خصوصی در کشاورزی
- ۱۹- توسعه الگوهای تأمین مالی زنجیره ارزش و کشاورزی قراردادی
- ۲۰- حمایت از اجرای طرح های بزرگ (مگا پروژه ها) در کل زنجیره تولید محصولات کشاورزی و غذایی
- ۲۱- توسعه الگوی مشارکت عمومی- خصوصی در توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی

۹. مدیریت ریسک های کشاورزی

- ۱- ارتقاء پوشش بیمه ای ریسک های تولید
- ۲- ایجاد بیمه درآمدی برای محصولات کشاورزی
- ۳- ایجاد مرکز مدیریت ریسک کشاورزی
- ۴- افزایش ضریب نفوذ بیمه به ویژه در محصولات اساسی از طریق بازاریابی بیمه (ارتقاء ضریب نفوذ به ۰/۲)
- ۵- طراحی نظام بیمه ای پویا متناسب با ریسک های نوظهور کشاورزی
- ۶- طراحی نظام بیمه ای انعطاف پذیر مبتنی بر طول دوره رشد
- ۷- ایجاد صندوق تثبیت درآمدی توسط تشکل های صنفی کشاورزی
۸. پایش و تحلیل اطلاعات هواشناسی کشاورزی برای مدیریت ریسک های کشاورزی
۹. انتقال به موقع اطلاعات هواشناسی کشاورزی به کشاورزان با شبکه رسانه های جمعی، ظرفیت نهادهای روستایی و پلت فرم های کاربردی

۱۰. دیپلماسی کشاورزی و بهبود تراز تجاری

- ۱- تقاضا محور کردن تولید و صادرات محصولات کشاورزی (تولید بازار محور)
- ۲- شناسایی و ایجاد بازارهای جدید صادراتی محصولات کشاورزی
- ۳- ایجاد خوشه‌ها و شرکت‌های مادر تخصصی صادراتی محصولات کشاورزی
- ۴- بهبود تراز تجاری کشاورزی با کاهش واردات از طریق خودکفایی و افزایش ضریب خوداتکایی کشاورزی
- ۵- ارتقاء تراز تجاری کشاورزی با حمایت از صادرات محصولات دارای ارزش افزوده بالا و مزیت نسبی
- ۶- شناسایی حوزه‌های متأثر از تحریم در ارکان امنیت غذایی و اقدام‌های لازم برای خنثی‌سازی و کم‌اثر کردن تحریم‌ها
- ۷- طراحی تعرفه‌های وارداتی انعطاف‌پذیر دارای دامنه عمل متناسب با نیازهای داخلی و اصلاح تعرفه‌های موجود
- ۸- ایجاد نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی
- ۹- الزام صادرکنندگان به رعایت مجوزهای صادراتی زمان‌دار (سه‌میه‌های صادراتی)
- ۱۰- برنامه کنترل واردات محصولات کشاورزی از طریق سه‌میه‌های نرخ تعرفه (ترکیبی از سه‌میه و نرخ تعرفه)
- ۱۱- ایجاد ائتلاف بین بازرگانان محصولات کشاورزی برای برندسازی و تبلیغات در عرصه بین‌الملل
- ۱۲- توسعه پایانه‌های صادراتی محصولات کشاورزی
- ۱۳- تقویت دیپلماسی کشاورزی
- ۱۴- ایجاد کریدورهای سبز کشاورزی به منظور مقابله با تحریم‌ها
- ۱۵- اعزام رایزن کشاورزی به کشورهای هدف صادراتی
- ۱۶- جذب سرمایه، منابع مالی و فناوری پیشرفته داخلی و خارجی برای تولید محصولات صادرات محور
- ۱۷- تدوین تقویم مناسب تولید و تحویل محصولات صادرات محور
- ۱۸- اعطای معافیت هدفمند به ماشین‌آلات و کالاهای واسطه‌ای مورد نیاز محصولات صادرات محور (در صورت نبود پتانسیل تولید در داخل)
- ۱۹- استفاده از تجارب کشورهای و سازمان‌های بین‌المللی در حوزه‌ی کشاورزی
- ۲۰- اجازه واردات موقت گندم برای استفاده از ظرفیت خالی سیلوها و واحدهای تولید آرد

به منظور فرآوری و صادرات

۲۱- تدوین برنامه توسعه صادرات غذای سالم، طیب و حلال

۱۱. استفاده از ظرفیت نهادها و تشکل‌های کشاورزی

- ۱- حمایت و تقویت نهادها و تشکل‌های کشاورزی
- ۲- استفاده از ظرفیت تشکل‌های کشاورزی در بازاریابی و تجارت محصولات و نهاده‌های کشاورزی
- ۳- مشارکت تشکل‌های صنفی کشاورزی در سیاست‌گذاری تنظیم بازار کشاورزی
- ۴- نظارت، ساماندهی و حمایت از تشکل‌های صنفی بر اساس نظام معیار و سامانه هوشمند نظارت مردمی
- ۵- استفاده از ظرفیت سمن‌های کشاورزی برای مشارکت در اجرای طرح‌های کشاورزی و منابع طبیعی در چارچوب ضوابط و قوانین
- ۶- برنامه توانمندسازی تشکل‌های صنفی کشاورزی
- ۷- استفاده از ظرفیت انجمن‌های علمی کشاورزی در بهبود تولیدات بخش کشاورزی
- ۸- استفاده از ظرفیت مشارکتی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، سازمان نظام دامپزشکی و اتاق اصناف کشاورزی ایران (نظام صنفی کشاورزی) در سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت کشاورزی

۱۲. بهبود فضای کسب و کار و تسهیل فرایند صدور مجوزها

- ۱- الزام بانک‌ها به عدم استعلام مجدد مجوزها و نیز طرح نویسی‌های مجدد
- ۲- ساماندهی فرایندهای موازی مربوط به مجوزهای بخش کشاورزی در خارج از وزارت جهاد کشاورزی (جلوگیری از پرداخت هزینه‌های خارج بخش از جمله دهیاری‌ها، بخشداری‌ها، شهرداری‌ها، اوقاف و ...)
- ۳- ارتباط مستمر با هیات مقررات‌زدایی و بهبود فضای کسب و کار و آرایه مسایل و چالش‌های مرتبط با مجوزها و استعلام‌ها
- ۴- ایجاد پنجره واحد کشاورزی سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی
- ۵- افزایش درصد صدور مجوز نسبت به تقاضا (در حال حاضر ۴۵ درصد)
- ۶- استفاده از ظرفیت‌های درآمدزایی اگروتوریسم و اکوتوریسم

۱۳. مدیریت منابع انسانی

- ۱- ایجاد نظام پاداش و انگیزه کار جهادی مبتنی بر عملیاتی سازی مأموریت ها در عرصه تولید کشاورزی
- ۲- ارتقاء حوزه رفاهی کارکنان وزارت جهاد کشاورزی
- ۳- جذب نیروی انسانی متخصص در وزارت جهاد کشاورزی
- ۴- توجه جدی به آموزش های کاربردی و مهارتی در بخش کشاورزی
- ۵- جذب نیروی کارشناسی مورد نیاز در وزارت جهاد کشاورزی
- ۶- اجرای طبقه بندی مشاغل برای شاغلین وزارت جهاد کشاورزی
- ۷- اجرای نظام پاداش و جبران خدمات برای افزایش انگیزه کارکنان وزارت جهاد کشاورزی

۱۴. افزایش بهره‌وری کشاورزی

- ۱- بهبود فرایند تولید تا مصرف محصولات کشاورزی
- ۲- توسعه صنایع تبدیلی و غذایی
- ۳- انتقال دانش و تجربه از مزارع پیشرو و نمونه های برتر کشاورزی به مزارع با بهره‌وری متوسط و پایین
- ۴- توسعه باغات در اراضی شیب دار و مستعد دیم
- ۵- افزایش بهره‌وری و کارایی مصرف انرژی در بخش کشاورزی
- ۶- افزایش تولید، جذب و انتشار دانش و فناوری کاربردی مورد نیاز بخش کشاورزی
- ۷- توسعه تحقیقات مسئله محور در بخش کشاورزی
- ۸- افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و با ارزش صادراتی بالا
- ۹- توسعه ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی
- ۱۰- حمایت از توسعه گلخانه ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل شده
- ۱۱- بازچرخانی پساب ها، مدیریت آب های نامتعرف و مدیریت آب مجازی
- ۱۲- طراحی و اجرای الگوی کشت زراعی با تأکید بر محصولات اساسی
- ۱۳- ارتقاء بهره‌وری آب در چارچوب سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی
- ۱۴- توجه به ظرفیت و مزیت های اقتصادی مناطق مختلف کشور برای برنامه ریزی تولید محصولات کشاورزی
- ۱۵- برق دار کردن چاه های کشاورزی دارای پروانه بهره برداری

- ۱۶- گسترش سامانه‌های آبیاری نوین و بهبود ضریب مکانیزاسیون کشاورزی
- ۱۷- بهره‌گیری از ظرفیت‌های بلااستفاده کشور از جمله توسعه گیاهان مقاوم به شوری
- ۱۸- توسعه زیرساخت‌ها و تسهیل تولید و عرضه نهال گواهی شده
- ۱۹- ایجاد اکوسیستم کشاورزی با راه‌اندازی شهرک‌های کشاورزی
- ۲۰- توسعه کشت و صنعت‌های بزرگ مقیاس
- ۲۱- تدوین استاندارد برای محصولات کشاورزی

۱۵. حمایت از کانون‌های تولید روستایی و عشایری و کشاورزان آینده

- ۱- ایجاد نظام مدیریت واحد و یکپارچه توسعه روستایی (ارائه لایحه سازمان جهادسازندگی روستایی)
- ۲- توانمندسازی عشایر و روستائیان به منظور بهبود و ارتقاء سطح زندگی آن‌ها شهری و جلوگیری از مهاجرت بی‌رویه و حاشیه‌نشینی
- ۳- برنامه طراحی الگوی مناسب توسعه روستایی و عشایری تولید محور متناسب با برنامه توسعه ملی
- ۴- تدوین برنامه حمایت از سرمایه‌گذاری و اعطای تسهیلات مناسب برای تنوع‌بخشی به مشاغل روستایی و عشایری
- ۵- استفاده از ظرفیت سمن‌های کشاورزی در توسعه روستایی و عشایری
- ۶- حمایت از روستا و عشایر به‌عنوان یک کسب‌وکار یکپارچه و کانون تولید محصولات کشاورزی
- ۷- ایجاد باشگاه کشاورزان جوان در روستاها برای حمایت از ماندگاری و ایجاد اشتغال
- ۸- برنامه تربیت کشاورزان آینده
- ۹- تبدیل مراکز خدمات کشاورزی روستایی به کانون‌های افزایش بهره‌وری با استفاده از ظرفیت کارورزی دانشجویان کشاورزی و اجرای طرح «فرصت مطالعاتی مزرعه» برای اعضای هیئت علمی
- ۱۰- تهیه و اجرای طرح «هادی کشاورزی» برای تمامی روستاهای کشور بر اساس الگوی کشت

۱۶. مدیریت واحد آب و خاک کشاورزی

- ۱- مدیریت یکپارچه و واحد آب و خاک کشور
- ۲- بازطراحی، ساماندهی، استقرار و بهینه‌سازی نظام بهره‌برداری از آب و خاک

- ۳- توسعه الگوهای کشت متناسب با شرایط اقلیمی و جغرافیایی مناطق مختلف کشور در راستای تحقق سازگاری با تغییرات اقلیمی
- ۴- توسعه فناوری‌های نوین در حوزه‌های آبیاری و کاهش تبخیر در مزارع و باغات برای افزایش بهره‌وری
- ۵- توسعه نظام حفاظت، اصلاح و احیاء خاک از طریق احیاء و مرمت قنوات، تسطیح و یکپارچه‌سازی اراضی
- ۶- توسعه طرح‌های کوچک و زودبازده تامین آب
- ۷- توسعه و بهسازی شبکه‌های آبیاری و زهکشی و انهار آبرسانی
- ۸- توسعه نظام کنترل کاربری اراضی زراعی و باغی
- ۹- تدوین آیین نامه‌های اجرایی قانون حفاظت از خاک، تصویب آن در دولت و اجرای کامل آن
- ۱۰- جلوگیری از تخریب و فرسایش خاک‌های حاصلخیز کشور
- ۱۱- توسعه و بهسازی آب‌بندان‌ها و احیاء و مرمت قنوات
- ۱۲- توسعه مطالعات و پژوهش‌های مربوط پایش کیفیت خاک‌های کشاورزی و ایجاد بانک اطلاعاتی خاک‌های کشور
- ۱۳- توسعه آبیاری زیرسطحی هوشمند و پیشرفته در محصولات اساسی کشور با هدف افزایش بهره‌وری آب
- ۱۴- اصلاح و بازنگری قوانین مربوط به حوزه مدیریت و حفاظت آب و خاک
- ۱۵- تجهیز نمودن نقاط تحویل حجمی آب به ابزارهای مناسب اندازه‌گیری
- ۱۶- ایجاد سامانه‌های هوشمند آمار و اطلاعات به‌ویژه در خصوص منابع و مصارف آب
- ۱۷- توسعه کشت‌های متراکم گلخانه‌ای و انتقال تولید سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه
- ۱۸- استفاده از ظرفیت تسهیلات بانکی و اوراق مشارکت در اجرای طرح‌های آب و خاک
- ۱۹- بهبود مدیریت افزایش راندمان و کارایی انتقال و مصرف آب کشاورزی
- ۲۰- تعیین نظام بهره‌برداری در طرح‌های کلان کشاورزی اجرا شده مثلاً ۵۵ هزار هکتاری خوزستان و ایلام و ۴۶ هزار هکتاری سیستان

۱۷. مدیریت تأمین سلامت محصولات کشاورزی و غذایی

- ۱- اجرای رویکرد بهداشت محور و سلامت‌گرا در تولیدات خام گیاهی، دامی و محصولات غذایی فراوری شده.
- ۲- توجه کافی به رابطه غذا و سلامت در تدوین سیاست‌های تولید، مصرف و واردات مواد

غذایی.

- ۳- ایجاد نظام پایش و ارزیابی مستمر مخاطرات بهداشتی در محصولات گیاهی، محصولات خام دامی، محصولات دامی غذایی فراوری شده.
- ۴- ایجاد نظام ثبت و گزارش و واکنش سریع مناسب برای بیماری‌های غذازا، بیوتروریسم و طغیان‌های با منشأ مواد غذایی.
- ۵- کنترل کیفیت مواد اولیه و خام مورد استفاده در صنایع غذایی و محصولات غذایی فرایند شده و اعمال ضوابط قرنطینه‌ای و کنترل عوامل بیماری‌زا در مرزهای کشور.
- ۶- کنترل کیفیت مواد اولیه وارداتی در تولید کود، آفت‌کش و داروهای دامپزشکی.
- ۷- نظارت بر واردات محصولات تراریخته و برچسب‌گذاری آن در بازار.
- ۸- تقویت جایگاه سازمانی ایمنی و سلامت محصولات کشاورزی و مواد غذایی در وزارت جهاد کشاورزی
- ۹- تدوین برنامه استاندارد و ارزیابی باقی‌مانده سموم شیمیایی در سبزی و صیفی برای تضمین سلامت انسان

۱۸. مدیریت ریسک فساد با قاعده‌گذاری (رگولاتوری)

- ۱- توانمندسازی کلیه ذینفعان و آموزش قوانین و مقررات
- ۲- استفاده گسترده از ظرفیت‌های مردمی در نظارت
- ۳- حمایت از تشکیل تعاونی‌های تولیدکنندگان با هدف واردات موارد مورد نیاز خود جهت شکستن انحصار در واردات
- ۴- ممنوعیت اشتغال و مالکیت همزمان در سازمان‌های دولتی و خصوصی مرتبط
- ۵- اصلاح ساختار و وظائف وزارت جهاد کشاورزی در مواردی که تعارضات بین بخشی وجود دارد
- ۶- شفاف‌سازی گسترده با تحقق دولت الکترونیک در سازمان‌ها و نهادهای زیر مجموعه با ارائه شفاف‌فرآیندها، آمار و اطلاعات و مناقصه‌های قابل انتشار
- ۷- الزام به انتشار ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های کالاهای کشاورزی در مدت زمان مشخصی قبل از لازم‌الاجرا شدن آن‌ها
- ۸- ایجاد نظام رتبه‌بندی صادرکنندگان محصولات کشاورزی و انتشار عمومی این رتبه‌بندی‌ها
- ۹- برنامه‌ریزی برای شفافیت در قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی وارداتی با عرضه در بورس کالا و راه‌اندازی معاملات آتی

- ۱۰- انتشار موقعیت‌های مستعد سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی به تفکیک (نوع محصول، نوع کشت، میزان سرمایه اولیه و...) از سوی وزارت جهاد کشاورزی و به روزرسانی منظم آن‌ها و...
- ۱۱- تهیه استانداردها و ضوابط و برنامه‌ریزی لازم در زمینه تأسیسات و زیرساخت‌های مورد نیاز تولید و تولیدکنندگان بخش کشاورزی
- ۱۲- نظارت و ارزشیابی برنامه‌ها، طرح‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات در حیطه وظایف وزارت جهاد کشاورزی به منظور سنجش میزان کارایی و اثربخشی آن‌ها
- ۱۳- انجام اقدامات لازم به منظور ایجاد و گسترش شبکه‌های پیش آگاهی و مراقبت، پیشگیری، قرنطینه گیاهی و تشخیص و مبارزه با آفات و بیماری‌های عمومی
- ۱۴- نظارت و کنترل بر تولید، واردات و مصرف واکسن‌ها و سایر مواد بیولوژیکی مورد مصرف دامی

- ۱۵- انجام اقدامات لازم به منظور جلوگیری از تغییر و تبدیل کاربری اراضی کشاورزی و جنگلی
- ۱۶- اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی کشاورزی و باغی به منظور مقابله با زمین خواری
- ۱۷- ایجاد سامانه سوت‌زنی برای گزارش فساد در وزارت جهاد کشاورزی
- ۱۸- اتمام سنددار کردن اراضی کشاورزی تا پایان سال ۱۴۰۴

۱۹. حمایت از صنایع تبدیلی و غذایی

- ۱- لزوم متولی واحد در حوزه فرآوری محصولات کشاورزی
- ۲- برخورداری از مزایای قانونی بخش کشاورزی به ویژه نرخ سود تسهیلات
- ۳- نوسازی ماشین‌آلات و استفاده از فناوری‌های نوین
- ۴- تکمیل زنجیره ارزش محصولات فرآوری شده به منظور بهره‌گیری از محصولات جانبی و ضایعات تولید
- ۵- توسعه واحدهای فرآوری و بسته‌بندی پیشرفته در قطب‌های ایران
- ۶- کاهش وابستگی صنایع فرآوری به مواد اولیه وارداتی
- ۷- افزایش تنوع محصولات فرآوری شده
- ۸- حمایت از تولید محصولات غذایی صادراتی متناسب با استانداردهای بازار هدف
- ۹- ارتقاء جایگاه دفتر توسعه صنایع تبدیلی و غذایی در وزارت جهاد کشاورزی
- ۱۰- تهیه و اجرای طرح آمایش صنایع تبدیلی و غذایی محصولات کشاورزی در کشور
- ۱۱- حمایت از سرمایه‌گذاری کلان صنایع تبدیلی و غذایی محصولات کشاورزی (به خصوص محصولات باغی، گیاهان دارویی و شیلاتی)

- ۱۲- افزایش میزان اعتبارات به منظور اعطای تسهیلات سرمایه در گردش
- ۱۳- کاهش تعرفه‌های صادراتی محصولات فراوری شده در چرخه ورود موقت
- ۱۴- توسعه باراندازها و واحدهای سردخانه‌ای کوچک و فناوری‌های پس از برداشت در کنار مزارع و باغات
- ۱۵- تولید فراورده‌های دانش‌بنیان از قبیل اسانس‌ها و عصاره‌های و ترکیبات غذایی، اسیدهای آمینه، ویتامین‌ها، افزودنی‌های غذایی و... از گیاهان دارویی و سایر محصولات کشاورزی
- ۱۶- فراوری و تبدیل ضایعات، زائدات و پسماندهای کشاورزی (تولید کود و نهاده‌های دامی، فراورده‌های تخمیری و...)
- ۱۷- تسریع در تکمیل طرح‌های نیمه تمام (با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد) صنایع تبدیلی و غذایی
- ۱۸- بازنگری و تسهیل در رویه صدور مجوزهای مورد نیاز در احداث صنایع تبدیلی و غذایی

۲۰. توسعه محصولات ارگانیک کشاورزی

- ۱- تهیه و تدوین لایحه قانون ملی کشاورزی ارگانیک ایران
- ۲- شناسایی مناطق مستعد برای توسعه کشاورزی ارگانیک
- ۳- آموزش کشاورزان در مورد مفاهیم و عملیات کشاورزی ارگانیک.
- ۴- آموزش مصرف‌کنندگان با هدف افزایش آگاهی آنها در مورد محصولات ارگانیک
- ۵- فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای پژوهش و آموزش کشاورزی ارگانیک.
- ۶- تدوین سازوکارهای نظارتی قوی برای نظارت بر محصولات ارگانیک در بازار و صدور گواهی (برچسب‌گذاری) تولید توسط موسسه اصلاح بذر و نهال
- ۷- اعطای مشوق‌های لازم برای توسعه شرکت‌های تولید نهاده‌های ارگانیک
- ۸- استفاده از دانش بومی در فرآیند تولید محصولات ارگانیک

۲۱. توسعه صنعت دام، طیور و شیلات و تقویت دامپزشکی

- ۱- اصلاح قوانین حوزه دامپزشکی با نگاه تحولی و مأموریت محوری
- ۲- اصالت بخشی و شناسنامه دار کردن دام‌های سبک و سنگین کشور
- ۳- صدور شناسنامه درمانی برای دام‌های داخلی بر اساس میکروچیپ (با هدف حمایت بیمه‌ای، اصلاح نژاد، حذف، کنترل دارویی)
- ۴- عملیاتی‌سازی ماده ۱۹ آیین‌نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی در جهت امنیت

- شغلی برای ناظرین بهداشتی دامپزشکی در راستای سلامت، بهداشت و ایمنی غذایی
- ۵- تدوین برنامه جامع تولید و توزیع داروهای دامی در راستای خودکفایی و صادرات
 - ۶- برنامه ریزی و نظارت بر برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های بهداشتی، قرنطینه‌ای و امنیت زیستی دام و فرآورده‌های دامی
 - ۷- نظارت دقیق بهداشتی بر واردات مواد پروتئینی از طریق مراقبت‌های بهداشتی قبل و بعد از کشتار توسط ناظرین فنی- بهداشتی مبدا تولید و مقصد مصرف
 - ۸- حمایت‌های لازم از شرکت‌های دانش بنیان داخلی و تولید واکسن در شرکت‌ها و کارخانجات داخلی
 - ۹- تسهیل در اجرای دستورالعمل‌های تولید قراردادی برای شرکت‌های تولیدکننده
 - ۱۰- تدوین و اجرای برنامه عملیاتی پایش باقیمانده دارویی، سموم و فلزات سنگین در مواد پروتئینی با منشاء دامی.
 - ۱۱- آموزش، پیشگیری و مدیریت بیماری‌های مشترک بین انسان و حیوان
 - ۱۲- تقویت سیستم هوشمند مراقبت فعال و غیرفعال در جهت شناسایی به موقع کانون‌های بیماری و کنترل آن در راستای جلوگیری از شیوع و اپیدمی بیماری در کشور
 - ۱۳- تدوین برنامه‌های نظارتی بهداشتی مستمر و منظم در کلیه مراحل تولید در مراکز تولید و عرضه (از مزرعه تا سفره)
 - ۱۴- کاهش تصدی‌گری‌های بخش دولتی دامپزشکی از طریق واگذاری آنها به سازمان نظام دامپزشکی در راستای افزایش دقت و کارایی در انجام وظایف حاکمیتی
 - ۱۵- ایجاد شفافیت در صدور کلیه پروانه‌ها و مجوزها در حوزه دامپزشکی کشور در راستای رفع موانع تولید و تسریع در سرمایه‌گذاری‌های بخش کشاورزی از طریق بررسی و شناسایی گلوگاه‌های موانع صدور مجوزها و همچنین کاهش مدت زمان صدور پروانه‌های دامپزشکی
 - ۱۶- اولویت رویکردهای مبتنی بر پیشگیری در مبارزه با بیماری‌های دام و طیور
 - ۱۷- متناسب‌سازی قیمت محصولات دام و طیور با قیمت نهاده‌های تولیدی
 - ۱۸- بازنگری در نظام کشت نباتات علوفه‌ای با اولویت کشت محصولات سازگار با شرایط اقلیمی ایران همانند سورگوم و ماشک‌ها و توسعه و ترویج نباتات علوفه‌ای با ارزش خوراکی بالاتر
 - ۱۹- استفاده از پسماندهای کشاورزی و کارخانجات مرتبط فراوری آنها برای تغذیه دام
 - ۲۰- تولید و توسعه فناوری‌های پیشرفته مورد نیاز بخش مانند مواد ژنتیکی، هورمون، دارو، واکسن، مکمل، ... از طریق مراکز علمی و شرکت‌های دانش بنیان و نوآفرین‌ها (شتاب‌دهنده‌ها)
 - ۲۱- ارتقاء تولید و حفظ نژادهای بومی ارزشمند کشور و اصلاح نژاد دام‌های بومی با استفاده

- از روش‌های علمی و حمایت از پرورش دام سبک به بسته برای کوتاه کردن طول دوره پرواربندی
- ۲۲- توجه ویژه به دامداری‌های مبتنی بر سامانه‌های اقتصاد معیشتی (روستایی و عشایری) و برقراری عدالت در دریافت بسته‌های حمایتی همانند دامداران صنعتی
- ۲۳- ترویج استفاده از شیوه‌های نوین پرورشی و الگوی مدیریت دقیق گوسفنداری و الزامات آن از جمله هویت دار کردن دام‌های روستایی و عشایری (به ویژه در دام سبک) و بهره‌گیری از روش‌های مبتنی بر اینترنت اشیا
- ۲۴- برنامه‌ریزی دقیق برای واردات نهاده‌ها، حذف تدریجی ارز ترجیحی، عدم وضع تعرفه واردات، افزایش مبادی واردات با هماهنگی سایر وزارتخانه‌ها، جلوگیری از ایجاد انحصار در واردات
- ۲۵- توسعه استفاده از روش سیلاژ علوفه تر و حمایت از راه‌اندازی کارخانجات خوراک دام بر پایه سیلاژ یونجه با هدف کاهش واردات نهاده‌های دامی و ارزان‌سازی خوراک دام
- ۲۶- بهبود کیفیت جوجه با هدف افزایش بهره‌وری خوراک، بهبود ضریب تبدیل و افزایش بهره‌وری تولید و مقاوم به بیماری‌ها مانند انواع مایکوپلازماها و سالمونلا
- ۲۷- حمایت از برنامه احیای مرغ لاین آرین
- ۲۸- اصلاح الگوی مصرف مرغ با هدف مصرف مرغ سایز به جهت کاهش نیاز به برخی از واکسن‌ها، کاهش بروز برخی بیماری‌ها، افزایش بهره‌وری، و کاهش مصرف داروها در سنین بالاتر
- ۲۹- افزایش سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی برای تولید واکسن‌های مورد نیاز در مؤسسه سرم و واکسن‌سازی رازی و شرکت‌های تولیدکننده بخش خصوصی
- ۳۰- افزایش تحقیق و توسعه برای تولید داروها و مکمل‌ها در داخل کشور
- ۳۱- افزایش سطح بهداشتی فارم‌ها از طریق نوسازی علمی زیرساخت‌ها و آموزش و ترویج روش‌های صحیح پرورش در میان مرغداران با هدف کاهش مصرف دارو
- ۳۲- کاهش دخالت دولتی در تنظیم بازار با ایجاد عرصه تولید رقابتی پایدار
- ۳۳- کاهش تدریجی و یا حذف ارز یارانه‌ای و تخصیص یارانه به مصرف‌کننده نهایی
- ۳۴- شفاف‌سازی و ارتقاء کیفی سامانه‌های توزیع و تخصیص نهاده
- ۳۵- اصلاح قانون و تجدید نظر در زمینه مجوزهای صید و واگذاری مجوزها از طریق پنجره واحد و تشکل‌ها
- ۳۶- تقویت یگان حفاظت و نظارت بر صید و صیادی
- ۳۷- توسعه صید فراساحلی
- ۳۸- تشویق صیادان به آبی‌پروری
- ۳۹- توسعه پرورش ماهی در قفس و رفع گلوگاه‌های فناوری مرتبط با آن و تامین تسهیلات

- ۴۰- توسعه پرورش میگو از طریق ارتقاء فناوری و توسعه خوشه‌های تولیدی
- ۴۱- توسعه پرورش ماهیان زینتی در آب‌های داخلی و آب شور در جزایر خلیج فارس
- ۴۲- تنوع‌بخشی به تولید آبزیان با توجه به تغییرات قابل توجه آب‌وهوایی و توسعه گونه‌های تراکم‌پذیر و دارای ضریب تبدیل غذایی پایین
- ۴۳- برنامه‌ریزی جهت تقویت حلقه ابتدایی (تخم چشم‌زده قزل‌آلا، میگوی مولد و ماهیان دریایی) و انتهای تولید (توسعه واحدهای فرآوری و بسته‌بندی، توجه با بازاریابی داخلی و بین‌المللی)
- ۴۴- توسعه آبریزی پروری خرد و استفاده از آب‌های نامتعارف (آب‌های چاه‌های شور و پساب‌ها)
- ۴۵- بومی‌سازی تولید تخم چشم‌زده قزل‌آلا با همکاری مؤسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور و تقویت مرکز یاسوج و کلاردشت
- ۴۶- استفاده از ظرفیت مخازن پشت سدها، دریاچه‌های داخلی و آب‌بندان در تفاهم با هماهنگی دستگاه‌های زیربسط
- ۴۷- ارتقای کیفیت تولید خوراک دام، طیور و آبزیان
- ۴۸- تقویت ساختار سازمانی استان‌های غیرساحلی با اصلاح تبصره ۴ قانون سازمان شیلات ایران
- ۴۹- حمایت از توسعه شتاب‌دهنده‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان و ارتقای فناوری‌ها در زنجیره پس از تولید در حوزه شیلات
- ۵۰- توسعه زیرساخت‌های فیزیکی بخش شیلات (اسکله و ناوگان دریایی)
- ۵۱- توسعه روش‌های نوین پرورش از جمله پرورش ماهی در قفس، کانال و محیط‌های محصور دریایی
- ۵۲- آموزش مستمر آبرزی‌پروران و ترویج فناوری صید و آبزیان و کارآمدسازی تشکل‌های بهره‌بردار
- ۵۳- فراهم کردن زمینه‌های سرمایه‌گذاری از طریق منابع بانکی و جذب سرمایه‌گذاری خارجی
- ۵۴- تشکیل صندوق سرمایه‌گذاری آبزیان
- ۵۵- افزایش کیفیت برداشت، حمل و نقل، سردسازی، عمل‌آوری و ایجاد صنایع تبدیلی و غذایی

۲۲. حمایت از تولید و صادرات محصولات باغبانی

- ۱- توسعه صادرات محصولات باغی با توجه به ارزآوری بالا
- ۲- ارتقاء فرایند صدور مجوز و نظارت بر تولید نهال و پیوندک و خدمات قرنطینه‌ای
- ۳- سرمایه‌گذاری در احیای باغات قدیمی و جایگزینی با ارقام تجاری، بازاریپسند و مقاوم به تنش
- ۴- تولید میوه‌های گرمسیری در سواحل جنوبی کشور و محیط‌های کنترل شده در راستای کاهش واردات
- ۵- تنوع‌بخشی به کشت‌های گلخانه‌ای
- ۶- شناسنامه‌دار کردن باغات
- ۷- افزایش عملکرد در واحد سطح به منظور ارتقاء ضریب بهره‌وری نهاده‌ها
- ۸- توسعه کشت و فرآوری و صادرات انواع گیاهان دارویی
- ۹- استفاده از پتانسیل بازار کشورهای منطقه
- ۱۰- توسعه مکانیزاسیون در باغات به منظور کاهش هزینه تولید
- ۱۱- تدوین و بازنگری استاندارد برای محصولات کشاورزی متناسب با استانداردهای کشورهای هدف صادرات
- ۱۲- استفاده از ظرفیت‌های موجود در فرآوری محصولات باغی برای تولید محصولات جانبی با ارزش افزوده بالا
- ۱۳- برنامه افزایش تعداد باغ‌های مادری تولید نهال گواهی شده در کشور
- ۱۴- به‌زرایی و اصلاح باغات چای، مرکبات، نخیلات، تاکستان‌ها و ...
- ۱۵- ارائه بسته حمایتی برای فرآوری زائدات محصولات باغی
- ۱۶- تداوم پرداخت اعتبارات ارزان‌قیمت برای احداث گلخانه
- ۱۷- سرمایه‌گذاری در فناوری‌های تولید بذر سبزی و صیفی
- ۱۸- استفاده از فناوری‌های کاهنده مصرف انرژی در گلخانه‌ها

۲۳. تقویت تعامل با سازمان‌های بین‌المللی

۱. مبادله اطلاعات و تجربیات کشاورزی با سازمان خواروبار کشاورزی
۲. انتقال دانش و فناوری‌های کشاورزی در تعامل با کشورهای پیشرفته در کشاورزی
۳. استفاده از ظرفیت تأمین مالی بانک توسعه اسلامی در ارتقای بهره‌وری کشاورزی
۴. استفاده از ظرفیت موسسات بین‌المللی تخصصی برای انجام تحقیقات کاربردی مشترک

۲۴. تقویت و تحول در سازمان تعاون روستایی

۱. به روزرسانی و تحول ساختار تعاون روستایی متناسب با نیازهای کنونی بخش کشاورزی
۲. استفاده از ظرفیت قانون تعاون روستایی در حوزه‌های خدمات پشتیبان کشاورزی، بازاریابی و تجارت محصولات کشاورزی
۳. استفاده از ظرفیت تعاون روستایی در حوزه ایجاد و حمایت از تشکل‌های فراگیر کشاورزی به منظور مدیریت بازار محصولات و نهاده‌های کشاورزی
۴. استفاده از توان مالی مجموعه تشکل‌های تعریف شده ذیل تعاون روستایی برای توسعه بخش کشاورزی
۵. حمایت از تعاون روستایی به عنوان بازوی اجرایی بخش کشاورزی در روستاها

د- طرح‌ها و پروژه‌ها

۱. طرح‌های ویژه

- ۱- افزایش ضریب خوداتکایی در تأمین هسته‌های اولیه (بذر واکسن، بذور هیبرید، نهال‌های عاری از بیماری، مرغ لاین، بچه ماهی و میگوی عاری از بیماری و ...) و نهاده‌های اساسی
- ۲- برنامه‌ریزی برای حفظ و ارتقای خودکفایی محصولات کالاهای اساسی کشاورزی
- ۳- حمایت از تولید محصولات دامی و لبنی
- ۴- تولید، توسعه و تثبیت ترکیب‌های ژنتیکی دام کشور و اصلاح ساختار واحدهای دامپروری
- ۵- توسعه زنبورداری و نوغانداری
- ۶- حفظ ژن گاوهای بومی شاخص
- ۷- پرورش آبزیان از طریق گسترش تولید ماهی در دریا و پرورش میگو در سواحل
- ۸- استفاده از ظرفیت پرورش شتر در مناطق بیابانی کشور
- ۹- استفاده از ظرفیت پرورش حشرات مفید
- ۱۰- مدیریت و برنامه‌ریزی برای مقابله با خسارت‌های پرتکرار در بخش کشاورزی

۲. طرح‌های تحولی

- ۱- افزایش بهره‌وری آب
- ۲- تنوع‌بخشی و افزایش تولید علوفه
- ۳- افزایش سطح زیرکشت دیم و پایداری تولید آن

- ۴- تمدید طرح صیانت از جنگل‌ها
- ۵- اجرای برنامه راهبردی آبخیزداری و حفاظت از خاک با مشارکت مردم
- ۶- اجرای برنامه راهبردی احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از مراتع کشور با مشارکت مردم
- ۷- اجرای برنامه راهبردی مقابله با بیابان‌زایی، ریزگردها و تثبیت شن‌های روان با مشارکت مردم

- ۸- اصلاح و نوسازی باغات، توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و گیاهان دارویی
- ۹- توسعه سیستم‌های نوین آبیاری و شبکه‌های آبیاری و زهکشی
- ۱۰- خدمات پشتیبانی تولیدکننده ارزش افزوده برای محصولات کشاورزی
- ۱۱- طرح آبخیزداری و آبخوانداری حوزه بالادست قنوات و حوزه‌های آبخیز مرزی
- ۱۲- اجرای برنامه راهبردی یکپارچه‌سازی مدیریت اراضی کشاورزی
- ۱۳- سنددارکردن تمامی اراضی کشاورزی کشور
- ۱۴- استفاده از ظرفیت آب‌های تجدیدناپذیر و توسعه کشت دیم
- ۱۵- بهره‌برداری از ظرفیت منابع ژنتیکی گیاهان مرتعی و تولید دام مبتنی بر مراتع طبیعی
- ۱۶- بهره‌برداری از ظرفیت منابع ژنتیکی دامی و گیاهان بیابانی و تولید غذا در بیابان

۳. تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام

- ۱-۴. پروژه‌های آب و خاک
- الف- تکمیل طرح ۵۵۰ هزار هکتاری استان‌های خوزستان و ایلام
- ب- طرح شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی غرب و شمال غرب کشور
- ج- تکمیل طرح آبیاری ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان
- د- اجرا و تکمیل پروژه شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی حوزه‌های آبخیز داخل کشور
- ه- برنامه‌ریزی برای شتاب در زهکشی اراضی زه‌دار در استان‌های شمالی
- ۲-۴. تکمیل پروژه‌های صنایع تبدیلی و غذایی نیمه‌تمام
- ۳-۴. اتمام حدنگاری اراضی کشاورزی
- ۴-۴. تکمیل سامانه داده‌ها و اطلاعات کشاورزی

۵- الزام‌های عملیاتی‌سازی برنامه‌ها

بخش عمده عملیاتی‌سازی برنامه‌ها نیازمند حمایت‌های همه‌جانبه مجلس محترم شورای اسلامی و دولت محترم است که برخی از این حمایت‌های دارای اولویت عبارت‌اند از:
الف- اولویت در برخورداری طرح‌های ویژه از ابزارهای حمایتی (بیمه‌ها، تعرفه‌های ترجیحی قیمت کالاها و خدمات دولتی)

ب- برقراری تعرفه‌های مؤثر واردات محصولات کشاورزی در راستای حمایت از تولید داخلی

ج- تعیین قیمت‌های تضمینی منصفانه و اعلام به موقع آن

د- ایجاد و راه‌اندازی صندوق‌های حمایتی در بخش کشاورزی و منابع طبیعی

ه- فراگیری بیمه تأمین اجتماعی و بازنشستگی کشاورزان

و- افزایش سرمایه صندوق بیمه کشاورزی

ز- تأمین نیروی انسانی و منابع مالی

ح- حمایت از تغییرات ساختاری در وزارت جهاد کشاورزی

ط- انتشار اوراق مشارکت و تأمین اعتبارات قابل سرمایه‌گذاری در پروژه‌های اولویت‌دار و

تحول‌زا

ی- مشارکت تشکل‌های صنفی کشاورزی در تحول کشاورزی

ک- حمایت بلندمدت سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بنیادین

ل- حمایت از شکل‌گیری صندوق تثبیت درآمدی

م- شفاف‌سازی در ارائه خدمات به بخش کشاورزی

ن- سرعت‌دهی به فرایند برون‌سپاری فعالیت‌های قابل‌واگذاری به تشکل‌های صنفی

کشاورزی

هدف گذاری کمی برنامه تحويل کشاورزی

با توجه به راهبردها و برنامه‌های مطرح شده در حوزه تحول کشاورزی، هدف‌گذاری کمی برنامه تحول کشاورزی برای دستیابی به جهش تولید کشاورزی و لحاظ معیارهای درون‌زایی اقتصاد کشاورزی، برون‌گرایی و مدیریت جهادی به شرح جداول ذیل ارائه می‌شود. باید توجه داشت کشاورزی فعالیت توأم با ریسک محسوب می‌شود که به‌طور جدی از ریسک‌های آب‌وهوایی، فنی، بازار و سیاست‌های کلان تأثیر می‌پذیرد و اهداف کمی هدف‌گذاری شده کشاورزی را به‌شدت دستخوش تغییر قرار می‌دهد. لذا هرگونه هدف‌گذاری در حوزه تولید محصولات کشاورزی نیازمند مدیریت ریسک‌های قابل کنترل و استفاده از ابزار حمایتی بیمه‌ای است تا هدف‌ها در افق تعریف شده قابل دستیابی باشد.

الف- دام، طیور و آبزیان

۱- افزایش ضریب تأمین هسته‌های اولیه (تخم چشم‌زده ماهی)

خوداتکایی ۸۳ درصدی در تأمین تخم چشم‌زده ماهی		
سال		تخم چشم‌زده (میلیون قطعه)
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۶۰۰	۵۴۰	مورد نیاز
۵۰۰	۲۴۰	داخلی
۱۰۰	۳۰۰	وارداتی
۸۳	۴۴	درصد خوداتکایی

۲- افزایش تولید گوشت و شیر

خودکفایی در تولید گوشت و شیر		
سال		محصول
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۱۵۱۰۲	۱۱۸۹۰	شیر (هزارتن)
۱۰۴۷	۸۹۹	گوشت قرمز (هزارتن)
۲۸۹۳	۲۴۹۸	گوشت طیور (هزارتن)
۱۳۳۰	۱۱۰۳	تخم مرغ (هزارتن)
۱۶۱	۱۱۵	عسل (هزارتن)
۳۰۸۷	۱۷۱۵	پایله (تر)

۳- افزایش تولید آبزیان

افزایش ۹۵ درصد تولید ماهی و میگو		
سال		تولید
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۲,۵	۱,۲	ماهی (میلیون تن)
۱۰۰	۵۵	میگو (هزارتن)

۴- افزایش ضریب تأمین هسته‌های اولیه (مرغ آراین)

خودکفایی در تولید مرغ گوشتی					
سال					طرح
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	
اجداد (هزار قطعه)					
۰	۰	۰	۰	۰	سویه‌های خارجی
۴۶۰	۴۵۰	۴۶۰	۴۵۰	۴۴۰	سویه آراین
۴۶۰	۴۵۰	۴۶۰	۴۵۰	۴۴۰	کل
مادر (میلیون قطعه)					
۰	۰	۰	۰	۶/۷	سویه‌های خارجی
۱۵/۲	۱۵/۵	۱۵/۲	۱۵/۵	۶/۳	سویه آراین
۱۵/۲	۱۵/۵	۱۵/۲	۱۵/۵	۱۳	کل
جوجه گوشتی (میلیون قطعه)					
۰	۰	۰	۶۳۰	۱۲۶۰	سویه‌های خارجی
۱۹۵۰	۱۹۵۰	۱۹۵۰	۸۷۰	۱۴۰	سویه آراین
۱۹۵۰	۱۹۵۰	۱۹۵۰	۱۵۰۰	۱۴۰۰	کل
گوشت (میلیون تن)					
۰	۰	۰	۱/۱۸۱	۲/۳۶	سویه‌های خارجی
۳/۲	۳/۲	۳/۲	۱/۴۳۵	۰/۲۳	سویه آراین
۳/۲	۳/۲	۳/۲	۲/۶۱۶	۲/۵۹	کل

۵- افزایش ضریب تولید واکسن دام و طیور

خوداتکایی ۸۰ درصدی در تأمین واکسن دام و طیور		
سال		منابع تأمین
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۱۰۰۱۲	۸۶۹۰	واکسن طیور (میلیون دز)
۸۰۰۹	۳۴۷۸	داخلی (میلیون دز)
۲۰۰۳	۵۲۱۲	وارداتی (میلیون دز)
۸۰	۴۰	درصد خوداتکایی
۵۹۴	۵۳۳	واکسن دام (میلیون دز)
۵۶۴	۵۰۶	داخلی (میلیون دز)
۳۰	۲۷	وارداتی (میلیون دز)
۹۵	۹۵	درصد خوداتکایی

ب- تأمین داخلی نهاده‌های کشاورزی (بذور، کودها و سموم)

۱- تأمین بذور محصولات زراعی

خوداتکایی ۸۰ درصدی در تأمین بذور محصولات زراعی				
۱۴۰۴		۱۴۰۰		طرح
درصد تأمین	مقدار (تن)	درصد تأمین	مقدار (تن)	
۱۰۰	۵۶۳۰۰۰	۱۰۰	۵۳۳۰۰۰	غلات
۹۹/۵	۵۶۰۰۰۰	۹۹/۵	۵۳۰۰۰۰	تولید داخل
۰/۵	۳۰۰۰	۰/۵	۳۰۰۰	وارداتی

خوداتکایی ۸۰ درصدی در تأمین بذور محصولات زراعی				
۱۴۰۴		۱۴۰۰		طرح
درصد تأمین	مقدار (تن)	درصد تأمین	مقدار (تن)	
۱۰۰	۱۶۶۰۰	۱۰۰	۱۳۰۰۰	پنبه و دانه‌های روغنی
۹۵	۱۵۷۷۰	۹۵	۱۲۳۵۰	تولید داخل
۵	۸۳۰	۵	۶۵۰	وارداتی
۱۰۰	۴۰۰۰	۱۰۰	۴۰۰۰	سبزی و صیفی
۶۰	۲۴۰۰	۵۸	۲۳۰۰	تولید داخل
۴۰	۱۶۰۰	۴۲	۱۷۰۰	وارداتی
۱۰۰	۵۰۱۰۰۰	۱۰۰	۵۰۱۰۰۰	سیب زمینی
۹۹/۸	۵۰۰۰۰۰	۹۹/۸	۵۰۰۰۰۰	تولید داخل
۰/۲	۱۰۰۰	۰/۲	۱۰۰۰	وارداتی
۱۰۰	۵۵۰	۱۰۰	۴۷۰	چغندر قند
۳۰	۱۶۵	۲۰	۹۴	تولید داخل
۷۰	۳۸۵	۸۰	۳۷۶	وارداتی
۱۰۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰۰	سایر (علوفه و حبوبات)
۹۵	۱۹۰۰۰	۹۰	۹۰۰۰	تولید داخل
۵	۱۰۰۰	۱۰	۱۰۰۰	وارداتی

۲- تأمین کودها و سموم شیمیایی

خوداتکایی ۸۷ درصدی در تأمین کودها و سموم شیمیایی		
سال		منابع تأمین
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۳۳۹۳	۲۸۳۷۸	سموم داخلی (تن)
۵۰٪	۶۲۳	وارداتی (تن)
۸۷	۸۲	درصد خوداتکایی

۱۴۰۴		۱۴۰۰		منابع تأمین (هزارتن)
درصد تأمین	مقدار	درصد تأمین	مقدار	
۱۰۰	۱۵۰۰	۱۰۰	۱۲۰۰	کود فسفات
۱۰۰	۱۵۰۰	۹۲	۱۱۰۰	تولید داخل
-	-	۸	۱۰۰	وارداتی
۱۰۰	۴۵۰	۱۰۰	۳۰۰	کود پتاسه
۱۰۰	۴۵۰	۶۷	۲۰۰	تولید داخل
-	-	۳۳	۱۰۰	وارداتی
۱۰۰	۲۱۰	۱۰۰	۱۵۰	سایر کودها
۹۰	۱۹۰	۸۷	۱۳۰	تولید داخل
۱۰	۲۰	۱۳	۲۰	وارداتی

ج- خودکفایی در محصولات اساسی

خودکفایی در تولید محصولات اساسی (واحد: هزار تن)				
سال				محصول
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
۱۴۸۰۰	۱۴۷۵۰	۱۴۷۰۰	۱۴۶۵۰	گندم
۵۴۲۱	۵۰۷۶	۴۷۷۳	۴۴۹۷	جو
۱۶۱۵	۱۶۰۰	۱۵۷۰	۱۵۳۵	ذرت دانه‌ای
۲۷۶۷	۲۶۸۴	۲۵۹۸	۲۵۲۰	شلتوک
۱۰۹۶۶	۱۰۲۴۱	۹۵۹۷	۸۹۷۳	چغندر قند
۵۹۲۷	۶۱۷۰	۶۴۱۳	۶۶۵۳	نیشکر
۳۸۶,۴	۳۵۴	۳۲۷	۳۰۷,۶	پنبه
۱۶۱۸	۱۵۲۲	۱۳۳۲	۱۲۳۸	کلزا
۵۹۶	۵۲۴	۴۸۷	۴۲۶	سویا
۱۰۶	۹۷,۷	۸۸,۷	۸۱,۷	کنجد
۱۱۲	۱۰۱	۹۱	۷۵	گلرنگ
۱۲۷	۱۲۴	۱۰۳	۹۸	آفتابگردان
۳۴۲	۳۳۶	۳۳۰	۳۲۴	نخود
۱۱۲	۱۱۰	۱۰۹	۱۰۷	عدس
۲۸۷	۲۸۱	۲۷۵	۲۷۰	لوبیا
۸۱	۸۰	۷۳	۷۱	سایر حبوبات

د- افزایش بهره‌وری آب

افزایش ۱۰۰ درصدی بهره‌وری آب در تولید محصولات زراعی		
سال		بهره‌وری آب
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۲/۲	۱/۴	بهره‌وری آب در کل تولیدات گیاهی (کیلوگرم در مترمکعب)
۲/۲	۱/۳	محصولات زراعی آبی (کیلوگرم در مترمکعب)
۵/۱	۳/۲	محصولات زراعی دیم (کیلوگرم بر میلی‌متر بارندگی)

ه- برنامه اصلاح و احیای منابع طبیعی

افزایش ۵۰ درصدی آبخیزداری و آبخوان‌داری		
سال		عملیات اصلاح و احیای منابع طبیعی (هزار هکتار)
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۲۰۰۰	۱۳۲۰	عملیات آبخیزداری و آبخوان‌داری
۵۰۰۰	۹۱۰۰	اصلاح و احیاء مراتع و رویشگاه‌های مرتعی
۴۰۰	۳۹	مقابله با بیابان‌زایی و تثبیت شن‌های روان (شاخص‌های اجرایی)

و- طرح‌های آب و خاک

جهش در طرح‌های عملیاتی آب و خاک						
سال					واحد	طرح
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰		
۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۹	هزار کیلومتر	بازسازی و نوسازی قنوات
۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	۹۰	هزارهکتار	اجرای عملیات آب و خاک در عرصه تشکل‌ها
۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	۶۰	هزارهکتار	زهکشی اراضی کشاورزی
۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	۱۵۰	هزارهکتار	احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	هزارهکتار	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری
۶۰	۶۰	۵۰	۵۰	۵۸	هزار کیلومتر	انتقال آب بالوله
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	هزارهکتار	تأمین و انتقال برای توسعه باغات در اراضی شیب‌دار
۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	۱۱۰	هزارهکتار	تجهیز و نوسازی اراضی مدرن (خشکه‌زار)
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	هزارهکتار	تجهیز و نوسازی اراضی شالیزاری
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	هزارهکتار	تجهیز و نوسازی اراضی پایاب شبکه‌های سنتی
		۷	۶	۶	هزارهکتار	توسعه و بهسازی آب‌بندان‌ها
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۵۰	میلیون مترمکعب	طرح‌های کوچک تأمین آب
۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	۵۲	هزارهکتار	حفاظت خاک کشاورزی
۳۶۰	۳۶۰	۳۶۰	۳۶۰	۳۶۰	هزارهکتار	پایش کیفیت اراضی کشاورزی
۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	هزارهکتار	مدیریت ماده آلی خاک‌های کشاورزی (حاصلخیزی)

جهش در طرح‌های عملیاتی آب و خاک						
سال					واحد	طرح
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰		
۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	هزار هکتار	تهیه نقشه‌های تفصیلی خاکشناسی ۱:۲۵۰۰۰
۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	۴۰۰	تعداد	ایجاد و ساماندهی تشکل‌های آب‌بران
۶۵۰	۶۰۰	۵۰۰	۴۵۰	۷۰۰	هزار هکتار	به‌هنگام و اجرایی کردن سند ملی الگوی مصرف بهینه آب کشاورزی
۱۰۰	۱۰۰	۸۰	۷۰	۱۰۰	میلیون مترمکعب	استفاده از آب‌های نامتعارف

ز- افزایش و پایداری تولیدات دیم

افزایش عملکرد تولیدات دیم حداقل ۳۵ درصد				
سال				طرح
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
۳۵	۲۵	۱۵	۱۰	افزایش تولیدات دیم (درصد)

ح- طرح صیانت از جنگل‌ها ۱. طرح صیانت از جنگل‌های شمال

احیای ۱۰۰ هزار هکتار از جنگل‌های شمال				
سال				طرح
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	صیانت از جنگل‌های شمال (هزار هکتار)

۲. طرح صیانت از جنگل‌های زاگرس، جنوب و مناطق مرکزی ایران

صیانت از ۶ میلیون هکتار جنگل‌های زاگرس		
استان‌ها	مساحت ناحیه	صیانت از جنگل‌ها
آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام، لرستان، خوزستان، اصفهان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، فارس، همدان	۶	زاگرس
البرز، تهران، خراسان رضوی، خراسان شمالی، خراسان جنوبی، زنجان، سمنان، قزوین، قم، کرمان (کرمان)، مرکزی و یزد	۴	ایرانی و تورانی
بوشهر، هرمزگان، سیستان و بلوچستان و کرمان (جیرفت)	۲	خلیج فارس - عمانی

احیای ۴۰ درصدی جنگل‌های زاگرس، ایرانی، تورانی و مانگرو		
سال		برنامه حفاظت، احیا و توسعه جنگل‌ها
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۲۰۵۰	۱۴۵۰	مجموع سطح احیاء و توسعه (هزار هکتار)
۱۲۵	۵۰	احیا و غنی‌سازی جنگل (هزار هکتار)
۴۷۵	۲۰۰	توسعه جنگل (هزار هکتار)
۶۰۰	۲۵۰	مراقبت و نگهداری از مناطق احیایی (هزار هکتار)
۱۲۴۰۰	۱۲۴۰۰	کشت و مراقبت (حفاظت) از رویشگاه جنگلی (هزار هکتار)

ط- اصلاح و نوسازی باغات، توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و گیاهان دارویی

افزایش ۵۵ درصدی تولید گیاهان دارویی و کشت‌های گلخانه‌ای		
سال		اصلاح و توسعه
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
اصلاح و نوسازی باغات		
۹۰۰	۶۳۱	سطح (هزار هکتار)
گیاهان دارویی		
۲۰۰	۱۲۸/۵	سطح (هزار هکتار)
۱۰۱۵	۷۱۰	صادرات (میلیون دلار)
کشت‌های گلخانه‌ای		
۴۸۳۵۵	۲۵۴۹۵	سطح (هکتار)
۷	۳/۸	تولید (میلیون تن)

ی- تنوع بخشی و افزایش تولید علوفه

افزایش ۷۵ درصدی تولید علوفه خشبی		
سال		علوفه های خشبی
۱۴۰۴	۱۴۰۰	
۳۴۹۰۰	۲۳۴۸۹	تولید (هزار تن)

ک- تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی

افزایش ۷۵ درصدی ظرفیت صنایع تبدیلی و غذایی					
سال				واحد	هدف کمی
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱		
۱۴۰۰	۱۱۰۰	۸۰۰	۸۰۰	هزارتن	حمایت از توسعه ظرفیت صنایع تبدیلی و غذایی بخش کشاورزی الف: فرآوری محصولات باغی ب: فرآوری محصولات زراعی ج: فرآوری محصولات دامی د: فرآوری محصولات شیلاتی
۹۵۰	۷۵۰	۵۰۰	۵۰۰	هزارتن	حمایت از توسعه و تکمیل حلقه های فرآوری زنجیره ارزش محصولات کشاورزی
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	هزارتن	حمایت از توسعه ظرفیت ذخیره سازی و نگهداری محصولات کشاورزی (سردخانه و انبار)
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	هزارتن	توسعه زنجیره سرد (سردخانه های کوچک مقیاس، سردخانه های سیار)
۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	۱۲۰	هزارتن	بارانداز مبدا محصولات کشاورزی (سورت، درجه بندی و بسته بندی، بسته بندی های نوین، نگهداری)
۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۵۰۰	هزارتن	پایانه های صادراتی محصولات کشاورزی و فرآورده های غذایی
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	هزارتن	توسعه تکنولوژی های پس از برداشت (بارگاه، پری کولینگ، تجهیز وسایل برداشت مانند سبد و...)
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	هزارتن	فرآوری و تبدیل ضایعات، زائدات و پسماندهای کشاورزی (تولید کود و نهاده های، افزودنی ها، الکل صنعتی و...)
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	هزارتن	حمایت از بازسازی و نوسازی واحدهای صنایع تبدیلی و غذایی (بارویکرد صادراتی کردن محصولات)

افزایش ۷۵ درصدی ظرفیت صنایع تبدیلی و غذایی					
سال				واحد	هدف کمی
۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱		
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	هزارتن	توسعه استفاده از ظرفیت های خالی موجود (برون سپاری، نظام قراردادی)
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	هزارتن	تولید فراورده های دانش بنیان از قبیل انواع افزودنی ها، ترکیبات غذایی و..
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	هزارتن	تولید فراورده های ارگانیک و سالم
۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	۲۰۰	هزارتن	اجرای طرح ها خاص اولویت دار در مناطق خاص کشور به صورت ویژه (شکر در خوزستان، فراوری پیاز در جیرفت و ...)
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	هزارتن	فراوری گیاهان دارویی

ل- پروژه های نیمه تمام

۱. پروژه های آب و خاک

الف- طرح احیای ۵۵۰ هزار هکتاری استان های خوزستان و ایلام

فاز اول این طرح در سطح ۲۹۵ هزار هکتار با انجام ۲۹۵ هزار هکتار شبکه فرعی آبیاری -۱۸۳ هزار هکتار زهکش زیرزمینی و ۱۹۸ هزار هکتار تجهیز و نوسازی اراضی اجرا شده است. کل مساحت فاز دوم طرح ۲۵۵ هزار هکتار است که در اولویت وزارت جهاد برای بهره برداری در این دوره خواهد بود.

- ۹ هزار هکتار (ایلام)

- ۲۴۶ هزار هکتار (خوزستان)

- اعتبار مورد نیاز: ۵۵۶ هزار میلیارد ریال

- وزارت نیرو برای تامین آب و شبکه اصلی: ۲۶۲ هزار میلیارد ریال

- وزارت جهاد کشاورزی برای عملیات زیربنایی درون مزرعه: ۲۹۴ هزار میلیارد ریال (۱۵۲۷ میلیون دلار)

- یکی از راه‌های تامین مالی از محل قرارداد چین خواهد بود.

ب- طرح شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی غرب و شمال غرب کشور

کل مساحت طرح ۲۲۷ هزار هکتار بوده که ۱۲۷ هزار هکتار تکمیل و به بهره‌برداری رسیده است. ۱۰۰ هزار هکتار باقیمانده دارای پیشرفت فیزیکی حدود ۹۰ درصد می‌باشد که برای تکمیل و بهره‌برداری به ۲۵۰۰ میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد. ۸۵ هزار هکتار باقیمانده برای تکمیل و بهره‌برداری از این اراضی لازم است سازه‌های تامین آب و برق و شبکه‌های اصلی آبیاری و زهکشی از سوی وزارت نیرو و اعتبار مورد نیاز از سوی سازمان برنامه و بودجه است. تمام و بهره‌برداری از این پروژه از اولویت‌های وزارت جهاد خواهد بود.

ج- طرح آبیاری ۴۶ هزار هکتاری دشت سیستان

انتقال و توزیع آب درکل ۴۶ هزار هکتار طرح تا حوضچه‌های ۵ هکتاری درخرداد ۱۴۰۰ به بهره‌برداری رسید. عملیات اجرایی داخل مزرعه در سطح ۱۰ هزار هکتار اجرا شده و ۳۶ هزار هکتار باقیمانده در دستور کار است که به دلیل نوسان قیمت مواد پلی‌اتیلن و لوازم و تجهیزات احتمالاً با ۵۰۰۰ میلیارد ریال کسری اعتبار مواجه شود.

با توجه به ویژگی‌های منطقه و طرح اعم از گستردگی شبکه آبیاری، پیچیدگی کنترل توزیع آب، تخصصی بودن بهره‌برداری و نگهداری به دلیل تجهیزات و فناوری مورد استفاده در ایستگاه‌های پمپاژ همچنین پویا و طولانی بودن فرآیند آموزش و توانمندسازی بهره‌برداران و تعاونی‌های تولید روستایی، تغییر و مدرن نمودن کشاورزی نیاز است سازمان بهره‌برداری همانند سازمان عمران سیستان نسبت به بهره‌برداری از طرح تشکیل شود. اعتبار مورد نیاز برای بهره‌برداری سالیانه برابر است با

۱. جمع هزینه‌های بهره‌برداری و نگهداری ایستگاه‌های پمپاژ و خطوط انتقال و توزیع طرح آبیاری دشت سیستان (تا sp) برابر ۵۸۱ هزار میلیارد ریال

۲. جمع هزینه‌های بهره‌برداری و نگهداری خطوط توزیع طرح آبیاری دشت سیستان (از sp تا حوضچه تحویل آب) برابر ۱۱۹ هزار میلیارد ریال

تمام این پروژه و تعیین نظام بهره‌برداری از اولویت‌های وزارت جهاد در این دوره می‌باشد.

د- پروژه شبکه های فرعی آبیاری وزهکشی حوزه های آبخیز داخل کشور

از ۳/۲ میلیون هکتار شبکه های اصلی آبیاری و زهکشی پایاب سدهای مخزنی و بندهای انحرافی حدود ۲/۴ میلیون هکتار دارای شبکه اصلی اجرا شده است که از این مساحت حدود ۱/۶۲ میلیون هکتار دارای شبکه های فرعی آبیاری بوده و حدود ۵۰ هزار هکتار در حوضه های آبریز داخل کشور در دست اجراست که برای تکمیل آن ۵۰ هزار میلیارد ریال اعتبار مورد نیاز است. که در اولویت تامین اعتبار خواهد بود.

ه- زهکشی اراضی کشاورزی استان های شمالی

بخش نخست این پروژه زهکشی بزرگ در اراضی دیم استان گلستان در سطح ۲۸۰ هزار هکتار است. ۹۸ هزار هکتار آن به بهره برداری رسیده است. ۱۸۲ هزار هکتار مابقی در دستور کار اجراست که نیاز به ۳۰ هزار میلیارد ریال اعتبار دارد. علاوه بر استان گلستان در استان های گیلان و مازندران هم با وجود ظرفیت های بالقوه بیش از ۲۷۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی با مشکلات جدی از جمله شوری آب و خاک، ماندابی، سیل گیری، عدم کشت دوم و غیره مواجه هستند، که مستلزم برنامه ریزی هماهنگ و اجرای عملیات زهکشی زیر زمینی، ساماندهی اراضی کشاورزی و فراهم نمودن زمینه کشت دوم با هدف بهره برداری بهینه و مطلوب از منابع و ظرفیت های بالقوه منطقه می باشند. برای اجرا و تکمیل زهکشی زیر زمینی این زیر پروژه نیاز به ۶۸ هزار میلیارد ریال است.

۲. پروژه های صنایع تبدیلی و تکمیلی

بهره برداری از طرح های صنایع تبدیلی و غذایی با پیشرفت بالای ۶۰ درصد				
تسهیلات مورد نیاز (میلیارد ریال)	ظرفیت بر اساس جذب ماده خام (هزار تن)	اشتغال (نفر)	تعداد	طرح
۸۰۸۳	۵۹۱	۱۸۰۰	۱۷۲	سردخانه
۱۱۱۵	۳۸۱	۱۴۸	۸	سیلو
۳۰۲۰	۵۸۸	۱۷۵۰	۳۲	کشتارگاه دام و طیور
۴۱۶۲۰	۷۲۱	۹۸۶	۵۴	صنایع لبنی
۱۵۹۹	۳۰۶	۱۰۰۲	۶۷	بسته بندی میوه و سبزی

بهره برداری از طرح‌های صنایع تبدیلی و غذایی با پیشرفت بالای ۶۰ درصد				
تسهیلات مورد نیاز (میلیارد ریال)	ظرفیت بر اساس جذب ماده خام (هزار تن)	اشتغال (نفر)	تعداد	طرح
۲۶۲۲	۷۲۱	۱۷۴۶	۹۵	فرآوری میوه و سبزی
۶۴۳	۵۵	۱۴۲	۹	بسته بندی و فرآوری سیب زمینی
۲۸۴	۱۷	۱۸۰	۱۱	فرآوری و بسته بندی تخم مرغ
۴۰۳	۴۵	۴۶۵	۲۱	بسته بندی و فرآوری گوشت قرمز و مرغ
۱۴۴۶	۷۶	۱۰۱۷	۳۶	بسته بندی و فرآوری آبزیان
۱۱۰۰	۱۱۴	۷۳۳	۴۰	فرآوری و بسته بندی گیاهان دارویی
۱۰۲۷	۶۰	۸۳۳	۵۹	فرآوری و بسته بندی خرما
۴۳۳	۱۱۰	۱۸۴	۷	فرآوری و بسته بندی کشمش
۱۴۵۰	۲۴۸	۱۸۰۰	۱۴۷	فرآوری و بسته بندی پسته
۲۳۶۰	۲۴۴	۲۲۹۱	۱۲۸	بسته بندی خشکبار
۲۸۱	۷۳	۱۶۴	۲۹	شالیکوبی
۳۱۲	۶۰	۲۵۸	۱۲	روغن کشی از دانه و میوه روغنی
۲۱۷۴	۸۳۴	۷۷۷	۵۰	خوراک دام، طیور و آبزیان
۶۹۹۷۲	۵۲۴۴	۱۶۲۷۶	۹۷۷	کل

۳. اتمام حدنگاری اراضی کشاورزی

حدنگاری سالانه ۳ میلیون هکتاری اراضی کشاورزی	
سال	سطح (هکتار)
۱۴۰۰	۲۹۶۵۳۴۷
۱۴۰۱	۲۹۶۵۳۴۷
۱۴۰۲	۲۹۶۵۳۴۷
۱۴۰۳	۲۹۶۵۳۴۷
۱۴۰۴	۲۹۶۵۳۴۷

هوشمندسازی کشاورزی							
موضوع	سطح پوشش هوشمندسازی (هکتار/راس دام) (تجمعی)						توضیحات
	۱۳۹۹*	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳	۱۴۰۴	
مزارع کشاورزی (با اولویت مزارع گندم)	۲۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	براساس تفاهم نامه فیما بین تات، مبین نت، همراه اول و مرکز تحقیقات اینترنت اشیا
شالیزارهای شمالی	۲	۲۰۰۰۰	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰۰	در سه استان مازندران، گیلان و گلستان
باغات	۵۰	۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۷۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	سامانه مدیریت هوشمند باغ
آبیاری هوشمند**	۲۰	۵۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰۰	
دامداری (دام سنگین)	۲۰	۱۰۰۰۰۰	۲۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	سامانه مدیریت هوشمند دامداری (تعداد راس دام)

* آمار سال ۱۳۹۹ مربوط به سطح پایلوت می باشد.

م- شاخص‌های کلیدی برنامه تحول کشاورزی

شاخص‌های کلیدی برنامه تحول کشاورزی با رویکرد جهادی	
۱۴۰۴	شاخص‌ها
۱۶۵	تولید محصولات کشاورزی (میلیون تن)
۱۳/۷	سهم کشاورزی در تولید ناخالص داخلی (درصد) در شرایط جنگ اقتصادی و تحریم
۲۰	درآمد سرانه کشاورزی به قیمت ثابت ۱۳۹۰ (میلیون تومان در سال)
۳۴	سرانه صادرات کشاورزی (دلار در سال)
۲۰	سطح پوشش کشاورزی قراردادی (درصد)
۱۰	افزایش سطح زیرکشت دیم (میلیون هکتار)
۲/۲	ضریب مکانیزاسیون (اسب بخار در هکتار)
۸۰	میانگین صدور مجوزهای کسب و کارهای کشاورزی (درصد)
۴۰	سهم فعالیت‌های کشاورزی در تأمین درآمد کشاورزان (درصد)
-۲	تراز تجاری (میلیارد دلار)

تحول کشتاورزنی ایران

ضامن تأمین رفاه و سفره مردم

سازمان
سازمان رفاه